

Spordivõistlustega manipuleerimise vastane Euroopa Nõukogu konventsioon

Seletuskiri

1. Spordivõistlustega manipuleerimise vastase Euroopa Nõukogu konventsiooni, mille on koostanud spordi laiendatud osalislepingu organisatsiooni juhatuse moodustatud valitsustevaheline koostamisrühm, võttis ministrite komitee vastu ministrite asetäitjate 1205. kohtumisel 9. juulil 2014. aastal. Konventsioon avati allakirjutamiseks 18. septembril 2014. aastal Magglingenis/Macolinis (Šveitsis) Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, Euroopa Liidule ja kolmandatele riikidele, kes osalesid selle koostamisel või on Euroopa Nõukogus vaatleja staatuses.
2. Koostamisrühma poolt koostatud ja Euroopa Nõukogu ministrite komiteele edastatud seletuskirja teksti puhul ei ole tegemist konventsiooni teksti autentset tõlgendust pakkuva dokumendiga, kuigi see võib hõlbustada konventsiooni sisust ja sätetest arusaamist.

SISSEJUHATUS

3. Viimased aastad on ikka ja jälle näidanud, et ka sport on vastuvõtlik skandaalidele ning et järjest rohkem neist on seotud “tulemuste kokkuleppimisega”. See nähtus, mida käesoleva seletuskirjas kasutatakse üldisemas “spordivõistlustega manipuleerimise” tähenduses, ei piirdu üksnes mängudega, st võistlustega, kus kaks inimest või võistkonda võistlevad omavahel, ega spordivõitluste lõpptulemuse ühekordse manipuleerimisega, vaid hõlmab spordivõitluste käigu või tulemuse tahtlikku või ebaausat muutmist, et kõrvaldada kogu sellise võistlusega seotud määramatus või osa sellest eesmärgiga saada põhjendamatu eelis endale või teistele. Spordivõistlustega manipuleerimise on uuel aastatuhandel võtnud murettekitavad proportsioonid.
4. Tõendeid suundumuste kohta seoses sporditulemustega manipuleerimise tekkimisega 2000. aastate alguses on dokumenteeritud mitmetes teadlaste, spordiorganisatsioonide, spordikihlvedusid korraldavate organisatsioonide ja rahvusvaheliste organisatsioonide koostatud uuringutes, töödokumentides ja arvamustes. Spordi suurem kommertsialiseerumine ja sellele antav ulatuslik mediakajastus on toonud kaasa teatavate sporditulemuste saavutamise seotud majanduslike panuste suurenemise. See on omakorda innustanud uute tegevuste arendamist, nii seaduslike kui ka ebaseaduslike. Vaatamata spordiorganisatsioonide ja eelkõige olümpialiikumise suurtele jõupingutustele hea juhtimistava edendamiseks, ei ole spordiliikumine kaitstud korruptsiooni eest. Samal ajal on spordikihlvedude turu fenomenaalne kasv tänu tehnoloogilisele arengule ja teatavate turgude arengule tekitanud uue keskkonna, kus igapäev võib olla isiklik ja otsene finantshuvi vaadeldava võistluse käigu või tulemuse vastu.¹
5. See üldine uus kontekst on kahtlemata spordivõistlustega manipuleerimiste arvu märkimisväärse kasvu üks peamisi põhjuseid alates 2000. aastate algusest. Tõus on käinud käsikäes kahe konkreetse aspektiga. Esiteks on pakutavate erinevat liiki kihlvedude levik, mis mõnikord toimub ilma kihlvedude turu eest vastutavate asutuste tõhusa järelevalveta,

toonud kaasa sellist lihtsamini manipuleeritavad kihlveod ja raskemini avastatavad manipuleerimised. Ja teiseks on suure ebaseadusliku turu areng, millel kliendid saavad väga suure väljamakse, meelitanud ligi kuritegelikke rühmitusi, kes on huvitatud manipuleerimisest spordivõistlustega, millel kihlvedusid tehakse, et kasutada informatsiooni kihlvedude kaudu ning selle tegevuse käigus pesta kriminaalset tulu.²

6. Spordivõistlustega manipuleerimine esitab väljakutse õigusriigi põhimõtetele, sest see on seotud pettuse, organiseeritud kuritegevuse ja korrupsiooniga. Kuna see toimub spordi valdkonnas ja kui see on seotud kihlvedudega, on majanduslikud panused märkimisväärsed. See ohustab ka spordi tulevikku sotsiaalse, kultuurilise, majandusliku ja poliitilise nähtusena, mis võetakse kõne alla iga kord, kui tekivad kahtlused spordi usaldusväärsuses ja väärtustes. Spordieetikat ja iga spordivõistluse aluseks olevat ettearvamatust ohustades seab see kahtluse alla just spordi olemuse ning seega avalikkuse huvi spordi vastu ning avalik-õiguslike ja erasponsorite valmisoleku seda rahastada.

EUROOPA NÕUKOGU ALGATUS EDENDADA SPORDI AUSUST

7. Korrupsiooni küsimus sattus väga varakult Euroopa Nõukogu hoolika uurimise alla ohu tõttu pluralistlikule demokraatiale, õigusriigi põhimõtetele, inimõigustele ja eetilistele põhimõtetele. Euroopa Nõukogu norme loovat rolli kasvava korrupsiooni tingimustes tunnistati juba Euroopa Nõukogu riigipeade ja valitsusjuhtide teisel kohtumisel 10. ja 11. oktoobril 1997. aastal Strasbourgis.

8. Euroopa Nõukogu alusdokument, mis käsitleb sporti ja selle aluspõhimõtteid, nagu spordi ja sellega tegelejate ausus, võeti vastu 1992. aastal soovitus nr R(92)13rev vormis läbivaadatud Euroopa spordi harta kohta. Veel kaks soovitus – soovitus [Rec\(2005\)8](#) hea juhtimistava kohta spordis ja soovitus [CM/Rec\(2010\)9](#) läbivaadatud spordieetika koodeksi kohta – põhinevad sellel algdokumendil ning püüavad parandada spordi ausust ja tagada, et selle positsioon oleks tugevam ja see oleks paremini reguleeritud.

9. Täites oma missiooni eetilise spordi kaitsel, on Euroopa Nõukogu mänginud väga olulist rolli dopinguvastase võitluse poliitikate koordineerimisel. 1980. aastatel avati selle töö tulemusel allakirjutamiseks dopinguvastane konventsioon (1989, ETS nr 135, edaspidi *konventsioon 135*), mis reguleerib võitlust spordi ausust ähvardava uue ohu vastu. 2007. aastal loodi resolutsiooniga [CM/Res\(2007\)8](#) Euroopa Nõukogu spordi laiendatud osalislepingu organisatsioon (edaspidi *EPAS*) ning tehti talle ülesandeks töötada välja standardid spordi päevakajaliste küsimustega tegelemiseks üleeuroopalisel tasandil ja neid kontrollida. EPAS andis võimaluse jätkata Euroopa Nõukogu norme loovat tööd ning sillutas teed sihipärasele tegevusele teatavates valdkondades. Euroopa Nõukogu spordi eest vastutavate ministrite 12. konverentsil 11. ja 12. detsembril 2008. aastal Ateenas uuris EPAS spordieetika ja sõltumatuse küsimusi sügavamalt.

10. Sellel konverentsil väljendasid riigid selget poliitilist tahet käsitleda spordieetikaga seotud küsimusi, eelkõige seoses tulemuste kokkuleppimise, korrupsiooni ja ebaseaduslike spordikihlvedudega. See tõi omakorda kaasa esimese resolutsiooni vastuvõtmise Euroopa Nõukogu spordi eest vastutavate ministrite mitteametlikul 18. konverentsil 22. septembril 2010. aastal, mis käsitles konkreetselt sporditulemustega manipuleerimist (nimelt resolutsioon nr 1 spordi aususe edendamise kohta võitlemaks tulemustega manipuleerimise vastu). Selles resolutsioonis kutsutakse Euroopa Nõukogu liikmesriike üles võtma vastu tõhusad poliitika ja meetmed eesmärgiga tõkestada sporditulemustega manipuleerimist

kõikidel spordialadel ning võitlema selle vastu, samas kutsutakse EPAS-i üles jätkama tööd selles valdkonnas eesmärgiga võtta vastu ministrite komitee soovitus liikmesriikidele sporditulemustega manipuleerimise kohta.

11. Sellise soovitusena, nimelt soovitusena [CM/Rec\(2011\)10](#) spordi aususe edendamise kohta võitlemaks tulemustega manipuleerimise, eriti tulemuste kokkuleppimise vastu, võttis hiljem vastu Euroopa Nõukogu ministrite komitee 28. septembril 2011. Kuni spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse konventsioonile anti viimast lihvi, oli see kuni käesoleva ajani kõige üksikasjalikum rahvusvaheline standard, pakkudes erinevaid võimalusi probleemi vastu võitlemiseks.

RAHVUSVAHELISE ÕIGUSAKTI KOOSTAMISE PÕHJUSED

12. Oma resolutsioonis 1602 (2008) vajaduse kohta säilitada Euroopa spordi mudel märkis Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee, et hiljutised ebaseaduslike spordikihlvedude ja tulemustega manipuleerimisega seotud skandaalid mitmes Euroopa riigis on tõsiselt kahjustanud spordi mainet teatavates riikides, sealhulgas Euroopas. Assamblee kutsus üles kehtestama mehhanisme tulemuste kokkuleppimise, ebaseaduslike spordikihlvedude või muude korrupsiooni vormide ohu vähendamiseks. Ta rõhutas veel, et need probleemid vajaksid riigiasutuste poolset aktiivsemat sekkumist.

13. Kuna spordikorrupsiooni teatavad tähtsad aspektid on juha hõlmatud olemasolevate rahvusvaheliste konventsioonidega korrupsiooni ja organiseeritud kuritegevuse kohta, nimelt rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioon (2000) ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastane konventsioon (2003), ei käsitle need rahvusvahelised õigusaktid ka konkreetselt spordivõistlustega manipuleerimist hõlmavaid juhtumeid, mis võivad toimuda väljaspool rahvusvahelisi kuritegelikke võrgustikke ning ilma korrupsiooni mõiste alla kuuluvate toiminguteta.

14. Kahte konkreetset Euroopa Nõukogu korrupsiooni ja rahapesu valdkonna konventsiooni, nimelt korrupsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsiooni (1999, ETS nr 173, edaspidi *konventsioon 173*) ja rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ja terrorismi rahastamise konventsiooni (2005, CETS nr 198, edaspidi *konventsioon 198*), võib kasutada norme loova viitepunktina mehhanismide ja õiguslike vahendite määratluses võitluseks kuritegelike organisatsioonidega, kes annavad altkäemaksu spordiga seotud isikutele eesmärgiga sporditulemustega manipuleerida ning kasutavad spordikihlvedusid rahapesu vahendi ja oma tegevuse rahastamise allikana. Spordivõistlustega manipuleerimine võib siiski olla seotud korruptiivse tegevusega, mida ei hõlma konventsioon 173, või see võib üldse mitte olla seotud korruptiivse tegevusega. Konventsiooni 198 puhul ei pruugi ebaseaduslikud spordikihlveod ja sporditulemustega manipuleerimisest saadud tulu kuuluda selle õigusakti reguleerimisalasse.³

15. Soovitusena [CM/Rec\(2011\)10](#) kutsuti Euroopa Nõukogu spordi laiendatud osalislepingu organisatsiooni (EPAS) üles viima koostöös teiste riigisiseste ja rahvusvaheliste organitega läbi teostatavusuuringut võimaluse kohta võtta tulemuste kokkuleppimise kohta vastu õigusakt. Selle uuringu alusel, mida esitleti Euroopa Nõukogu spordi eest vastutavate ministrite konverentsil 15. märtsil 2012. aastal Belgradis, tehti järeldus, et kõige loogilisemaks valikuks on rahvusvaheline konventsioon, mis käsitleb kõiki tõkestavaid meetmeid ja sanktsioone võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu.

16. Paljudes erinevates valdkondades norme loova ülesandega rahvusvahelise organisatsioonina oli Euroopa Nõukogu ideaalseks foorumiks sellise õigusakti ettevalmistamisel, eriti pidades silmas probleemi rahvusvahelist ulatust.

KONVENTSIOONI PÕHIJOONED

17. Rahvusvahelise konventsiooni eelis selles valdkonnas on, et konventsioon soosib riskil ja tõenditel põhinevat lähenemist ning lubab üldiselt leppida kokku normid ja põhimõtted, mis kehtestatakse spordivõistlustega manipuleerimise tõkestamiseks, avastamiseks ja selle eest karistamiseks. Selle saavutamiseks hõlmab konventsioon kõiki sidusrühmi spordivõistlustega manipuleerimise vastases võitluses, nimelt riigiasutused, spordiorganisatsioonid ja spordikihlvedude korraldajad. Probleemi globaalses kontekstis käsitlemise tagamiseks võimaldab see riikidel, kes ei ole Euroopa Nõukogu liikmed, saada konventsiooniosalisteks.

18. Täpsemalt võib eristada järgmisi konventsiooni osi:

- tõkestamine;
- õiguskaitse;
- rahvusvahelised koostöömeetmed;
- infovahetus;
- konventsiooni järelevalve.

19. Tõkestamise osas on konventsiooni eesmärgiks sillutada teed süstemaatilisemale lähenemisele spordiorganisatsioonide, spordikihlvedude korraldajate ja riigiasutuste võetud meetmetele, et võimaldada neil ühiselt tuvastada ja tõkestada spordivõistlustega manipuleerimist ning tagada parem koostöö nende sidusrühmade vahel. Kuna konventsioon tunnustab spordiorganisatsioonide autonoomiat ja nende rolli sporditegevuse ja -võistluste reguleerimisel, teadlikkuse tõstmisel, koolitamisel ja informatsiooni jagamisel, rõhutab see ka asjaolu, et spordikihlvedude korraldajatel lasub vastutus soovitusel [CM/Rec\(2011\)10](#) nimetatud pettusevastaste meetmete rakendamise eest (tulemustega manipuleerimine, huvide konfliktid ja siseteabe väärkasutus). Konventsioonis nähakse ette ka mehhanismide loomine informatsiooni vahetamiseks eri riigisiseste süsteemide vahel – riiklik platvorm. Riigiasutuste osas julgustab konventsioon neid võtma vajalikud seadusandlikud või muud meetmed, sealhulgas finantsmeetmed, et toetada kõiki sidusrühmade algatusi ning võidelda ebaseaduslike spordikihlvedudega, kuid ka selgitada välja asutused, kes vastutavad õigusliku raamistiku rakendamise eest nende spordikihlvedude turu reguleerimiseks.

20. Õiguskaitse eri aspektidega seoses püüab konventsioon muu hulgas selgitada välja need teod, mille eest tuleks siiski vastutusele võtta ilma konventsiooniosaliste riigisisesse õigusesse erilise ühtlustatud kuriteo lisamise kohustuseta. Konventsiooniosaliste vahelise õiguslase ja politseikoostöö lihtsustamiseks selgitatakse välja, missugust tegevust käsitletakse õigusrikkumisena. Konkreetset viited tehakse ka rahapesule ja juriidiliste isikute vastutusele, mis sõltuvalt konventsiooniosaliste kohaldatavast õiguses võib olla kriminaal-, tsiviil- või haldusvastutus. Tõhusa jõustamissüsteemi tagamiseks käsitleb konventsioon tervet rida kriminaal-, haldus- ja distsiplinaarkaristusi. Konventsiooniosalistel on ka kohustus tagada, et karistused on tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

21. Spordivõistlustega manipuleerimise riikidevahelise aspekti tõttu ning vajaduse tõttu võidelda sellega seotud kuritegude ja muude tegudega peeti väga oluliseks rahvusvahelise

koostöö tõhustamist. Konventsioon käsitleb samavõrra nii jõustamist kui ka ennetamist, sealhulgas avastamist, infovahetust ja koolitust. Seega tunnustatakse, et rahvusvahelistel spordiorganisatsioonidel on riigiasutuste tähtsa partneri roll võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu, eelkõige distsiplinaarkaristuste ja infovahetuse puhul. Spordikihlvedude korraldajaid käsitletakse ka võtmetähtsusega partneritena kihlvedudega seotud manipulatsioonide ennetamisel. Rahvusvahelise koostöö puhul õigusrikkumiste uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel ei piira konventsioon juba kriminaalasjade ja väljaandmise osas vastastikuse abistamise vallas eksisteerivate õigusaktide kasutamist, mis hõlbustavad uurimist ja vastutusele võtmist, näiteks väljaandmise Euroopa konventsioon (1957, ETS nr 24, edaspidi *konventsioon 24*), kriminaalasjades vastastikuse abistamise Euroopa konventsioon (1959, ETS nr 30, edaspidi *konventsioon 30*) ja selle lisaprotokoll (1978, ETS nr 99). Konventsiooniosaliste ülesanne ergutada riiklike spordiorganisatsioonide vastu võetud distsiplinaarkaristuste vastastikuse tunnustamise põhimõtet on samuti kavandatud eesmärgiga vältida riikliku organisatsiooni poolt karistatud sportlasel võimalust hiilida karistusest kõrvale, osaledes teistel võistlustel, või ohtu, et distsiplinaarkaristusi määratakse sama õigusrikkumise eest kaks korda.

22. Konventsiooni rakendamise jälgimise eesmärgiga moodustatud konventsiooni rakenduskomitee ülesandeks on tagada institutsionaalne alus ja jätkusuutlikkus. Seda liiki järelevalve sarnaneb jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitlevas Euroopa konventsioonis (1985, ETS nr 120, edaspidi *konventsioon 120*) ja konventsioonis 135 kasutatavaga.

PREAMBUL

23. Preambul kinnitab veelkord konventsioonile allakirjutanute pühendumist spordivõistlustega manipuleerimise probleemi lahendamisele. Sillutamaks teed Euroopa Liidu poolsele võimalikule ratifitseerimisele, peeti kogu konventsioonis terminit *konventsiooniosalised* eelistatavaks võrreldes terminiga *osalisriik*. Konventsioon püüab aidata kaasa suuremale riiklikule ja rahvusvahelisele koostööle, mis on oluline võitluses selle ülemaailmse nuhtlusega, ning täpsemalt koostööle peamiste sidusrühmade vahel, kelleks on riigiasutused, spordiliikumine ja spordikihlvedude korraldajad.

24. Viide “pluralistliku demokraatia, õigusriigi, inimõiguste ja spordieetika mõistetele” on tuletatud soovituselt [CM/Rec\(2011\)10](#) spordi aususe edendamise kohta võitlemaks tulemustega manipuleerimise vastu, mille Euroopa Nõukogu ministrite komitee võttis vastu 28. septembril 2011.

25. Termin *spordieetika* on määratletud ministrite komitee soovitusel [CM/Rec\(2010\)9](#) liikmesriikidele läbivaadatud spordieetika koodeksi kohta, mille Euroopa Nõukogu ministrite komitee võttis vastu 16. juunil 2010. Seal on kaks aluspõhimõtet: õiglus ja sport kui individuaalse eneseteostuse areen. Õiglus viitab spordiga tegelemisele võistluste reegleid austades ning kõigile spordiga tegelejatele võrdse võimaluse andmisele spordis. Spordiga tuleks tegeleda ausa mängu reeglite kohaselt, seal ei tohiks olla diskrimineerimist ja see peaks olema tegevus kõikide jaoks. Lisaks sellele peaks sport olema eneseteostuse areen, kus igapäevane antakse enesearendamise ja enesekontrolli võimalus vastavalt tema võimetele ja huvidele. Sel viisil saab sport muutuda ühiskonna tähtsaks eetiliseks ja kultuuriliseks teguriks.

26. Preambul tuleb meelde, et spordivõistlustega manipuleerimisel on potentsiaalne võime mõjutada kõiki riike ja kõiki spordialasid ning et see kujutab endast ülemaailmselt ohtu spordi aususele. Sellega seoses rõhutatakse vajadust õigusakti järele, mis on avatud riikidele, kes ei ole Euroopa Nõukogu liikmed. Spordi ausust mõistetakse eetilise põhiväärtusena spordiliikumises, mida iseloomustab usaldusväärsus, läbipaistvus ja õiglus ning samuti spordivõistluste tulemuste ettearvamatus.

27. Preambulis märgitakse, et spordivõistlustega manipuleerimine võib olla seotud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevusega ja kujutab endast otsest ohtu avalikule korrale ja õigusriigi põhimõtetele.

28. Preambulis on viide peamistele rahvusvahelistele õigusaktidele, mille rakendamine võib aidata kaasa võistluste tulemustega manipuleerimise vastastele tõhusatele tegevusele. Need õigusaktid on järgmised:

- inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon (1950, ETS nr 5, edaspidi *konventsioon 5*) ja selle protokollid;
- jalgpallivõistluste ja teiste spordiürituste pealtvaatajate vägivalda ning muid korrarikkumisi käsitlev Euroopa konventsioon (1985, ETS nr 120);
- dopinguvastane konventsioon (1989, ETS nr 135);
- korruptsiooni kriminaalõigusliku reguleerimise konventsioon (2002, ETS nr 173);
- Euroopa Nõukogu rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise ja terrorismi rahastamise konventsioon (2008, CETS nr 198);
- rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsioon (2000) ja selle protokollid;
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korruptsioonivastane konventsioon (2003).

29. Preambulis rõhutatakse konventsiooniosaliste poolt nende jurisdiktsioonis toimepandud õigusrikkumiste tõhusa ja viivitamata uurimise tähtsust. Selle nähtuse olulisust arvestades peaksid konventsiooniosalised tunnistama selliste uurimiste vajadust ning seda silmas pidades mobiliseerima ressursid kooskõlas oma õigusaktidega. Vastavalt toimepandud tegude tõsidusele võivad pädevad asutused leida, et tõhus uurimine võib hõlmata teabevahetuse järelevalvet, materjali arestimist, varjatud jälgimist, pangakontode järelevalvet ja muid finantsuurimisi. Tegevuse tõsiduse alusel võivad nad teha koostööd erinevate riigiasutuste ja nende vahel, kes vastutavad uurimiste ja kriminaalvastutusele võtmise eest: see koostöö võib hõlmata infovahetust asjaomaste asutuste vahel nende omal algatusel või taotluse alusel. Mõnedes riikides on nendeks pädevateks asutusteks süüdistuse ettevalmistamise eest vastutavad asutused, kes tegutsevad sõltumatute kohtunike vastutusel.

30. Interpoli võtmerollile viidates rõhutatakse preambulis, et konventsiooni eesmärk ei ole kehtestada raamistikku, mis toimiks teiste organisatsioonide, nagu nt Interpol, tehtava töö asendajana, vaid pigem suurendada nende organisatsioonide rolli seda täiendades.

31. Märkides ära spordi autonoomia põhimõtte ning et spordiorganisatsioonid vastutavad spordi eest ja seega spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse eest, konstateeritakse preambulis, et riigiasutustel võib lasuda kohustus kaitsta spordi ausust ja toetada spordiliikumist võistlustega manipuleerimise vastases võitluses.

32. Preambulis osutatud spordi autonoomia põhimõttel on sama tähendus nagu ministrite komitee soovitusel [CM/Rec\(2011\)3](#) liikmesriikidele spordi autonoomia põhimõtte kohta

Euroopas. Selles soovituses täpsustatakse spordi autonoomia põhijooned, nimelt valitsusväliste spordiorganisatsioonide võimalus vabalt kehtestada oma spordiala kohta “mängureeglid”, neid muuta ja tõlgendada ilma liigse poliitilise või majandusmõjuta; valida oma juhid demokraatlikult ilma riikide või kolmandate konventsiooniosaliste sekkumiseta; saada piisavad rahalised vahendid avalik-õiguslikest või muudest allikatest ilma ebaproportsionaalsete kohustusteta; kasutada neid vahendeid eesmärkide saavutamiseks ja valitud tegevuste läbiviimiseks ilma tõsiste väliste piiranguteta. Tuleb rõhutada, et siin nimetatud autonoomsuse põhimõtte eesmärgiks ei ole välistada spordiliikumise vastavust õigusriigi põhimõtetele ja jurisdiktsioonis kohaldatavale õigusele.

33. Tunnistades, et spordikihlvedude (ja eelkõige ebaseaduslike kihlvedudega) seotud tegevuse areng suurendab spordivõistlustega manipuleerimise ohtu ning rõhutades manipuleerimisohu rahvusvahelist iseloomu ning ka organiseeritud kuritegevuse võimalikku seotust, nähakse preambulis spordikihlvedudega seotud tegevuse arengut potentsiaalse ohuna spordi aususele, millega konventsioon püüab praktilisel viisil tegeleda.

34. Tuleks ära märkida, et konventsiooniosalistel on lai kaalutlusruum spordikihlvedudega seotud poliitikate koostamisel kohaldatava õigusega kooskõlas. Üheks selle lähenemise tulemuseks on, et konventsioon püüab olla kooskõlas igat liiki spordikihlvedude turu korraldusega (keeld, monopol, litsentseeritud ettevõtjatele avatud turg või vaba turg). Viide kooskõlale “kohaldatava õigusega” juhib tähelepanu asjaolule, et riigid peavad ikkagi järgima kehtivaid eeskirju ja eelkõige asjakohast kohaldatavat rahvusvahelist ja Euroopa Liigu õigust.

35. Preambul selgitab, et konventsioon hõlmab riigisiseste või rahvusvaheliste spordivõistlustega manipuleerimise juhtumeid sõltumata sellest, kas need on seotud spordikihlvedude või kuriteoga või mitte. Seega tunnistatakse, et spordivõistlustega manipuleerimine ei ole tingimata seotud spordikihlvedude või kuritegudega.

36. Lõpuks viitab preambul kõikidele Euroopa Nõukogu poolt spordi aususe edendamiseks tehtud algatustele, eelkõige resolutsioon nr 1, mis võeti vastu Euroopa Nõukogu spordi eest vastutavate ministrite mitteametlikult 18. konverentsil 22. septembril 2010. aastal Bakuus ja millel kutsuti spordi laiendatud osalislepingu organisatsiooni (EPAS) viima läbi teostatavusuuringut rahvusvahelise konventsiooni vastuvõtmise võimaluse kohta. See sama uuring, milles leiti, et rahvusvaheline konventsioon oli kõige loogilisem valik, viidi läbi soovitusel [CM/Rec\(2011\)10](#) alusel sporditulemustega manipuleerimise vastu. Resolutsioon nr 1 rahvusvahelise koostöö kohta seoses spordi aususe edendamisega võitlemaks tulemustega manipuleerimise (tulemuste kokkuleppimise) vastu, mis võeti vastu Euroopa Nõukogu spordi eest vastutavate ministrite 12. konverentsil, sillutas hiljem teed läbirääkimistele selleteemalise rahvusvahelise konventsiooni üle, mis on spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse rahvusvahelise konventsiooni koostamise eest vastutava koostamisrühma töö kulminatsiooniks.

I PEATÜKK - EESMÄRK, JUHTPÕHIMÕTTED, MÕISTED

Artikkel 1 – Ülesanne ja peamised eesmärgid

37. Artikkel 1 käsitleb konventsiooni eesmärki, nimelt võitlust spordivõistlustega manipuleerimise vastu. Lisades viite spordieetikale ja spordi aususele, rõhutab artikkel, et kõik manipuleerimise liigid kujutavad ohtu spordi väärtustele. Märgitakse ära, et

konventsiooni peamine eesmärk on seotud spordiga. Seda viidet spordi autonoomiale tuleb mõista ministrite komitee soovitusel [CM/Rec\(2011\)3](#) tähenduses liikmesriikidele spordi autonoomia põhimõtte kohta Euroopas (vt preambulit eespool), mis täpsustab, nagu ka ministrite komitee soovitus Rec(92)13rev liikmesriikidele läbivaadatud spordieetika koodeksi kohta, et spordiorganisatsioonid peavad looma autonoomsed otsustusmehhanismid selle riigi õigusega kehtestatud piires, mille territooriumil nad asuvad.

38. Artikli 1 teine lõige täpsustab, et oma eesmärgi saavutamiseks püüab konventsioon ennetada võistluste tulemustega manipuleerimist, see avastada ja selle eest karistada ning edendada riigisisest ja riikideülest koostööd asjaomaste isikute, peamiselt riigiasutuste, spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajate vahel.

39. Termin *riigiasutused* hõlmab siin kasutatuna muu hulgas seadusandlikke, kohtu-, politseiasutusi, spordikihlvedusid reguleerivaid asutusi, spordi eest vastutavaid valitsusasutusi, andmekaitse eest vastutavaid asutusi ja kohalikke asutusi. See lai määratlus ei tähenda, et iga käesoleva konventsiooniga ühel või teisel viisil seotud riigiasutus on alati hõlmatud kõikide viidetega riigiasutustele. Järgmistes artiklites osutatud asjaomase või pädeva asutuse määratlust tuleks kohaldada vastavalt asutuse ülesande ja seadusjärgsete volituste eripärale. *Spordiga seotud organisatsioonid* viitab eelkõige spordiorganisatsioonidele ja võistluste korraldajatele, kuid võib hõlmata ka toetajate klubisid ja mängijate organisatsioone, organisatsioone, mis püüavad edendada spordieetikat või head juhtimistava spordis, ning nende pettuste avastamise süsteeme. Termin *spordikihlvedudes osalevad organisatsioonid* viitab nii avalik-õiguslikus kui eraomandis olevatele kihlvedude korraldajatele, kellel on lubatud pakkuda kihlvedudega seotud teenuseid, kuid võib hõlmata ka korraldajate katusorganisatsioone (näiteks loteriide või kommertshasartmängude korraldajad) ja nende pettuse avastamise süsteeme.

Artikkel 2 – Juhtpõhimõtted

40. Artiklis 2 esitatakse loetelu juhtpõhimõtetest, mida spordivõistlustega manipuleerimise vastu võitlejad peavad silmas pidama nii oma tegevuses kui ka oma vastavates suhetes. Need põhimõtted on järgmised:

- inimõigused;
- seaduslikkus;
- proportsionaalsus;
- eraelu ja isikuandmete kaitse.

Inimõiguste austamise, seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtted peavad spordivõistlustega manipuleerimise vastases võitluses kehtima nii riigiasutuste kui ka erasektori sidusrühmade suhtes. Inimõigusi tuleb tõepoolest austada, kuna need on avaliku korraga kehtestatud eeskirjad, mis on sisuliselt sätestatud rahvusvahelistes õigusaktides, nt konventsioon 5; sama kehtib ka seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtete suhtes, kuna need kujutavad endast õiguse üldpõhimõtteid.

41. Termin *isikuandmed*, nagu seda kasutatakse isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsioonis (1981, ETS nr 108, edaspidi *konventsioon 108*), tähendab “igasugust teavet tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku (*andmesubjekti*) kohta”. Eraelu ja isikuandmete kaitse on inimõiguste osa; siiski otsustati rõhutamiseks märkida, et

käesoleva konventsiooni rakendamisel tuleb järgida eraelu ja isikuandmete kaitse asjakohaseid norme.

Artikkel 3 – Mõisted

42. Artiklis 3 on toodud mitmed mõisted, mida kasutatakse kogu konventsioonis.

i. *Spordivõistlus*

43. See mõiste põhineb kolmel kriteeriumil:

- tegelik spordiüritus;

- see on korraldatud konventsiooni rakenduskomitee poolt artikli 31.2 alusel koostatud nimekirjas märgitud organisatsiooni, samuti selle maailmajao ja riigisiseste sidusorganisatsioonide eeskirjadele kohaselt, kui see on vajalik;

- seda tunnustab pädev spordiorganisatsioon.

44. Termin *võistlus* hõlmab iga üritust, st iga võidujooksu ja matši, kuid seda ei tuleks tingimata tõlgendada hõlmavana kas kogu turniiri (näiteks meistrivõistlus, millel võitja selgub pärast mitmeid võistlusi) või kõiki võistlusi, mis toimuvad mitut võistlust või turniiri hõlmava ürituse raames (näiteks olümpiamängud). Kuna sellised protsessid nagu vastase loosimine või kohtuniku määramine on võistluse puhul olulised, tuleks neid käsitleda võistluse osana.

45. Termin *tegelik spordiüritus* ei hõlma virtuaalseid spordiüritusi, nagu teatavate hasartmänguterminalide simuleeritud fikseeritud võimalustega mängud. Spordiüritustena ei tuleks käsitleda muid spordiorganisatsioonide korraldatud üritusi, näiteks assambleesid või konverentse.

46. Termin *pädev spordiorganisatsioon* osutab spordiorganisatsioonile, mis on määratletud artikli 3 lõikes 2 ja millel on õigus võtta oma võistluskalendrisse võistlus, millel osalevad võistlejad teatavast geograafilisest piirkonnast.

ii. *Spordiorganisatsioonid*

47. Termin viitab spordiala juhtivale organisatsioonile, mis on loetletud konventsiooni rakenduskomitee poolt artikliga 31.2 kooskõlas koostatud nimekirjas, samuti selle maailmajao või riigisisestele sidusorganisatsioonidele.

48. Selle määratluse kohaselt käsitletakse maailmajao organisatsioone *rahvusvahelistena*, samas käsitletakse kohalikke organisatsioone *riigisisestena*. Riigisisest organisatsioonid hõlmavad ka riigisiseseid katusorganisatsioone (näiteks *riigisisesed spordikonföderatsioonid*), mis ühendavad üleriigilisi spordiföderatsioone.

iii. *Võistluste korraldajad*

49. Võistluse korraldaja tähendab spordivõistlusi korraldavat spordiorganisatsiooni või muud isikut sõltumata tema õiguslikust vormist. See määratlus hõlmab seetõttu nii füüsilisi

kui ka juriidilisi isikuid. Enamikel juhtudel on võistluste korraldajad spordikorraldajad, kuid mõnikord tunnustavad spordiorganisatsioonid muude üksuste (nt paljude spordialadega sündmuse eest vastutava organisatsiooni või eraettevõtte) korraldatud võistlusi.

iv. *Spordivõistlustega manipuleerimine*

50. See on üldmõiste, mis kirjeldab manipuleerimise erinevaid liike, mida konventsiooniga on kavas hõlmata. See mõiste moodustab artiklis 15 määratletud “spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kuritegude” lahutamatu osa, kuid üksnes see mõiste ei ole kavandatud määratlema kuritegude ulatust.

51. Sõnad “mille eesmärk on” näitavad, et mõiste hõlmab mitte ainult kokkulepet, tegevust või tegevusetust, mis ebaausalt muudavad võistluse tulemust või käiku, vaid ka võistluse tulemuse või käigu ebaausa muutmise kavatsusega toimepandud tegevust, isegi kui selline kokkulepe, tegevus või tegevusetus on ebaedukas (nt kui mängijat, kellele avaldati tema tegevuse osas survet, ei valita tegelikult võistlusele).

52. Sõnad “selleks et” näitavad kavatsust saada põhjendamatu eelis endale või teistele, isegi kui see tahtlik kokkulepe, tegevus või tegevusetus, mille eesmärk on ebaausalt muuta spordivõistluse tulemusi või käiku, ei saavuta taotletud eelist (nt kui kõnesoleva võistluse suhtes esitab reguleerija hoiatuse ja spordikihlvedude korraldajad keelduvad võistlusel võtma kihlvedudeks vastu pakkumisi, takistades niimoodi põhjendamatu eelise saamist).

53. Termin *ebaaus* viitab kokkuleppele, tegevusele või tegevusetusele, mis on vastuolus kehtivate õigusaktide või asjaomaste spordivõistluse või organisatsiooni eeskirjadega. See võib olla suunatud võistluse käigu või tulemuse muutmisele, mida piiraksid üksnes spordieeskirjad.

54. Termin *tahtlik* tähendab, et kokkulepe, tegevus või tegevusetus on tahtlikult suunatud spordivõistluse loomuliku ja õiglase käigu ebaausale mõjutamisele (eelkõige läbi ebaaususe, karistuse või tegevuse väljakul, mis muudab mängu vahetulemust või etapi tulemust) või tulemuse ebaausale mõjutamisele (näiteks läbi punktisumma, hinnete, aja või koha).

55. Sellise kokkuleppe, tegevuse või tegevusetuse eesmärk on saada endale või teisele isikule põhjendamatu eelis (põhjendamatu, sest see tuleneb ebaausast kokkuleppest, tegevusest või tegevusetusest): see eelis võib olla rahalise kasu vormis (näiteks võistluste korraldaja poolt võitjale makstav bonus, tööandja poolt võistlejale makstav bonus, võistluse sidusrühma poolt vastuvõetav altkäemaks, spordikihlveovõidud asjakohasel võistlusel tehtud panuselt või oma aktsiaid müüva kvalifitseeritud klubi omaniku realiseeritud kapitalikasum) või muu materiaalne või mittemateriaalne eelis, näiteks võistluse kõrgemale tasemele edasiliikumine või lihtsalt võidu “au”. Termin *põhjendamatu eelis* ei tähenda seetõttu, et iga manipuleerimine on seotud selliste kuritegudega nagu pettus või korruptsioon.

v. *Spordikihlveod*

56. Mõiste *spordikihlveod* viitab spordivõistluse käigus toimuva sündmuse kohta võidusumma saamise eesmärgil panustamise teel tehtud ennustustele. Näitena tuuakse mõned konkreetset kihlveovormid: kindlad ja muutuvad võiduvõimalused, hinnaliikumisekihlveod, kihlveokontorid, ühispanused/totalisaatorid ja panustamine

reaalajas. Konventsioonis kasutatud väljend *spordikihlvedude korraldajad* hõlmab seetõttu igasuguseid spordikihlvedude teenused pakkuvaid avalik-õiguslikke või eraomandis füüsiliselt mängusaalis tegutsevad või kaugettevõtjaid, kes on spetsialiseerunud spordikihlvedudele või mitte (kihlvedude vahendajad, spetsialiseerunud spordikihlvedude korraldajad, spordikihlvedude teenuseid pakuvad hasartmängude ja loteriide korraldajad) sõltumata pakutavast spordikihlvedude liigist.

57. Selles määratluses kasutatud termin *sport* viitab konventsioonis määratletud spordivõistlustele, millel tehakse panuseid. Väljend *rahalisel väärtusel panustamine* tähendab majandusliku kahjuga riskimist.

58. Konventsiooniga seoses kirjeldatakse kolme erinevat liiki kihlvedusid: ebaseaduslikud spordikihlveod, tavatud spordikihlveod ja kahtlased spordikihlveod. Nende erinevate kihlveoliikide tuvastamine võib käivitada sidusrühmade poolsed konkreetset meetmete komplektid.

59. *Ebaseaduslikud spordikihlveod* viitavad spordikihlvedudele, mille liik või korraldaja ei ole lubatud (näiteks ainuõiguslikud, kolmandate riikide antud litsentsi või litsentside automaatse tunnustamisega) kohaldatava õiguse alusel selle poole jurisdiktsioonis, milles mängija asub. Termin *kohaldatav õigus* hõlmab riigisisest õigust, EL-i õigust ja föderaalüksuste õigust. Väljendiga “jurisdiktsioonis, milles tarbija asub” võidakse sätestada kollisiooninorm, millega saab tuvastada kohaldatava õiguse, et määrata kindlaks spordikihlvedude seaduslikkus või ebaseaduslikkus, kui jõutakse ennetusmeetmete rakendamiseni ebaseaduslike spordikihlvedude vastases võitluses ja käesoleva konventsiooniga ettenähtud koostöömeetmete rakendamiseni (artiklid 9, 11, ja 12). Selleks, et selgitada, et territoriaalsuse põhimõtte kehtib, ja et vältida kohtualluvuse konflikti, viitab väljendi “jurisdiktsioon, milles tarbija asub” kasutamine “tarbija jurisdiktsiooni” asemel territooriumile, kus tarbija asub panuse tegemise ajal.

60. *Tavatud spordikihlveod* tähendab spordikihlvedude alast tegevust, mis on vastuolus kõnealuse turu tavaliste või eeldatavate mustritega või on seotud kihlvedudega spordivõistlustel, mille käik on ebatavaline. Tavatute spordikihlvedude tuvastamine sõltub seetõttu mitte ainult kihlveoturust, vaid ka kõnesolevast spordivõistlustest. Võistluste ebatavalisi tunnusoone võivad avastada kihlveoturu järelevalvega tegelevad organisatsioonid või asutused, spordikihlvedude korraldajad, kes jälgivad selliseid võistlusi, kus tehakse panuseid, kuid ka spordiorganisatsioonid. Tavatu spordikihlvedu võib olla infovahetuse või kihlvedude seire süsteemide, reguleerivate asutuste, spordikihlvedude korraldajate, spordiorganisatsioonide või artiklis 13 ettenähtud riikliku platvormi tehtud hoiatuse objektiks. Selline hoiatus võib julgustada teisi sidusrühmi võtma ettevaatusabinõusid ja vajaduse korral uurima juhtumit sügavamalt. Tavatute spordikihlvedude tuvastamiseks kasutatavad kriteeriumid (näitajad) töötab vajaduse korral välja konventsiooni rakenduskomitee, kuid konventsiooni eesmärgiks ei ole ühtlustada rahvusvahelisel tasandil seda, kuidas neid kriteeriume ühendatakse, ega täpselt määrata künnised, mille ületamisel tuleks kihlvedusid käsitleda “tavatutena”, kuna sellised tegurid sõltuvad märkimisväärselt iga riigi kihlvedude turu ja kõnesoleva spordivõistluse kriteeriumitest.

61. *Kahtlased spordikihlveod* tähendavad spordikihlvedude alast tegevust, mis vastavalt põhjendatud ja üksteist toetavatele tõenditele näib olevat seotud selle spordivõistluse tulemustega manipuleerimisega, millel neid pakutakse. Kahtlased spordikihlveod on

infovahetuse teemaks ning riikliku platvormi, riigiasutuste ja vajaduse korral spordikihlvedude korraldajate ja spordiorganisatsioonide meetmete objektiks. Kahtlaste spordikihlvedude kindlaksmääramise kriteeriumid kehtestab vajaduse korral konventsiooni rakenduskomitee. Konventsiooni eesmärgiks ei ole siiski ühtlustada rahvusvahelisel tasandil seda, kuidas neid kriteeriume ühendatakse, ega täpselt määrata künnised, mille ületamisel tuleks kihlvedusid käsitleda “kahtlastena”, kuna sellised tegurid sõltuvad märkimisväärselt iga riigi kihlvedude turu ja kõnesoleva spordivõistluse kriteeriumitest.

vi. Võistluse sidusrühmad

62. See mõiste hõlmab kõiki neid, kes on otseselt või kaudselt seotud spordivõistluste organiseerimisega ja/või läbiviimisega. See hõlmab kolme liiki isikuid:

- *sportlased*: spordiüritustel aktiivselt osalejad (sportlased). *Isikute rühm* viitab meeskonnaspordialade puhul meeskondadele;
- nende *tugipersonal*: treenerid, meditsiinitöötajad, esindajad, võistlustel osalevate klubide või muude üksuste töötajad, samuti selles pädevuses tegutsevad isikud ja muud sportlastega töötavad isikud, sealhulgas mängijate ühendused, ja
- *ametiisikud* tähendab spordivõistlusi korraldavate ja edendavate üksuste omanikke, juhte ja töötajaid, samuti muid akrediteeritud isikuid sõltumata nende rollist, sealhulgas sponsorid või ajakirjanikud, kes osalevad spordiorganisatsioonide tegevuses. Kohtunikke, ametlikke kohtunikke ja korrapidajaid käsitletakse ametiisikutena. Termin viitab ka võistlusi tunnustavate spordiorganisatsioonide juhtidele ja töötajatele.

63. Mõisted *sportlane* ja *tugipersonal* on tuletatud UNESCO spordis dopingu kasutamise vastasest rahvusvahelisest konventsioonist (2005).

vii. Siseinfo

64. Termin *siseinfo* viitab informatsioonile, mis on omandatud isikute poolt või on isikute valduses, kes said selle üksnes oma suhete tõttu konkreetse sportlase, spordiala või võistlusega, mida võib eelist omades kasutada eelkõige spordivõistlusega manipuleerimiseks või panuse tegemiseks võistlusel. Näideteks on informatsioon võistlejate, tingimuste ja taktikaliste kaalutluste kohta, kui ei ole tegemist informatsiooniga, mis on juba avalikustatud seadusele vastavalt või vastavalt kõnesoleva võistluse reglemendile.

II PEATÜKK – ENNETAMINE, KOOSTÖÖ JA MUUD MEETMED

Artikkel 4 – Riigisisene kooskõlastamine

65. Artikli 4 lõike 1 kohaselt kohustub konventsiooniosaline laiahaardeliselt koordineerima riigiasutuste poliitikat ja meetmed võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu. Käesolev artikkel ei käsitle konkreetseid koostöötegevusi muude sidusrühmadega nagu

spordikihlvedude korraldajad ja spordiorganisatsioonid, näiteks infovahetus või hoiatuste edastamine, mida käsitletakse mujal konventsioonis.

66. Teine lõik kutsub konventsiooniosalisi julgustama spordiorganisatsioone, võistluste korraldajaid ja spordikihlvedude korraldajaid tegema koostööd spordivõistlustega manipuleerimise vastases võitluses ja rakendama konventsiooni asjakohaseid sätteid. Termin *julgustama* tagab konventsiooniosalistele mõningase paindlikkuse kasutatavate vahendite osas, mis erinevad suuresti vastavalt sellele, kuidas on spordiliikumine ja kihlveoturg riigisisel tasandil korraldatud.

Artikkel 5 – Riskide hindamine ja juhtimine

67. Artikli 5 lõige 1 kutsub konventsiooniosalisi kehtestama vajaduse korral koostöös spordikihlvedude korraldajate, spordiorganisatsioonide, võistluste korraldajate ja muude asjaomaste organisatsioonidega meetmed, mis on vajalikud spordivõistlustega manipuleerimise tuvastamiseks, analüüsimiseks ja sellega seotud riskide hindamiseks.

68. Riskihindamine hõlmab igal juhul pikaajalist analüüsi ja konkreetsetele riskidele reageerimise võime arendamist.

69. Artikli 5 lõike 2 alusel peavad konventsiooniosalised julgustama spordiorganisatsioone, spordikihlvedude korraldajaid, võistluste korraldajaid ja muid asjaomaseid organisatsioone kehtestama menetluse ja reeglid spordivõistlustega manipuleerimise vastu võitlemiseks. Konventsiooniosalised võtavad vajaduse korral asjakohased seadusandlikud või muud sellel eesmärgil vajalikud meetmed. Viide *muule asjaomasele organisatsioonile* võib hõlmata muid spordiga seotud organisatsioone (nt mängijate ühendused, toetajate või kohtunike organisatsioonid), samuti korruptsioonivastaseid organisatsioone.

70. Spordiorganisatsioonidelt ja korraldajatelt eeldatavate meetmete üksikasjad on toodud artiklis 7 ja 10.

Artikkel 6 – Koolitamine ja teadlikkuse tõstmine

71. Artikli 6 kohaselt peavad konventsiooniosalised edendama teadlikkuse tõstmist, koolitamist, väljaõpet ja uurimusi, et tugevdada võitlust spordivõistlustega manipuleerimise vastu.

72. Käesolev säte hõlmab spordiorganisatsioone ja spordikihlvedude korraldajaid, kuigi konkreetsemad sätted teadlikkuse tõstmise või koolituse kohta nende siseselt on toodud konventsiooni artiklites 7 ja 10. See säte hõlmab selliste rühmade koolitamist nagu noorsportlased, riigiametnikud, kohtunikud või üldsuse teadlikkuse tõstmist. Seda võib rakendada näiteks läbi manipuleerimisvastase koodeksi, internetiplatvormide, e-õppevahendite jne.

Artikkel 7 – Spordiorganisatsioonid ja võistluste korraldajad

73. Artikkel 7 käsitleb meetmeid, mida spordiorganisatsioonid ja võistluste korraldajad peavad võtma spordivõistlustega manipuleerimise vastases võitluses. See täiendab artiklit 5, pakkudes üksikasjalikuma käsitluse. Kajastamaks erinevaid viise, kuidas spordiliikumine on korraldatud riigisisel tasandil, ja käsitlemaks spordi autonoomia põhimõtet, kutsub

käesolev säte konventsiooniosalisi üles spordiorganisatsioonide julgestama, täpsustamata seejuures, kuidas seda tuleb teha.

74. Lõikes 1 on säte, mida tuleb rakendada spordiorganisatsioonide vastuvõetud eeskirjade raames. Need eeskirjad ja põhimõtted on üldise iseloomuga. Selliste eeskirjade eiramine võib tuua kaasa distsiplinaarmenetluse ja sanktsioonid.

75. Lõikes 1 nimetatud mõiste *hea juhtimistava* tõlgendamisel võib viidata ministrite komitee soovitusel [Rec\(2005\)8](#) liikmesriikidele hea juhtimistava kohta spordis. Konventsiooni tähenduses hõlmavad need põhimõtted muu hulgas läbipaistva menetluse tagamist finants- ja haldusküsimustes ning demokraatlikke struktuure.

76. Lõike 1 punktis a kutsutakse vältima huvide konflikte võistluste sidusrühmade vahel, tehes ettepaneku, et nende jaoks on kihlveod keelatud spordivõistlustel, millel nad ise osalevad, ning et siseinfo väärkasutamine või levitamine on keelatud. Soovitatav kihlvedude keeld enda võistlustel on seotud võistlustega, millega sidusrühmad on otseselt seotud, ja kujutab endast sellise keelu kohaldamise minimaalset ulatust. Spordiorganisatsioonid ja konventsiooniosalised võivad laiendada seda keeldu hõlmamaks kõiki võistlusi turniiril (näiteks meistrivõistlused) või üritusel (näiteks olümpiamängud), milles võistluse sidusrühmad osalevad. Keeld tegelda kihlvedudega enda võistlusel moodustab juba mitme riigi ja rahvusvahelise spordiföderatsiooni distsiplinaareeskirjade osa.

77. Artikli 7 lõike 1 punkt b sätestab, et spordiorganisatsioonid peaksid kaaluma eeskirjade vastuvõtmist tagamaks, et nad austavad oma lepingulisi, seadusjärgseid ja muid kohustusi. Nii on see näiteks riikides, kus litsentseerimise süsteem nõuab klubidelt võistlustel osalemiseks teatavate kriteeriumide täitmist. Sellist süsteemi võib kasutada, et sundida klubisid täitma oma kohustusi, muu halgas kohustusi sportlaste ees. Kaaluda võib veel muid mehhanisme lepinguliste, seadusjärgsete ja muude kohustuste täitmise tagamiseks. Eesmärk on tagada nõuetekohased tingimused spordiorganisatsioonidele ja professionaalsetele sportlastele tegutsemiseks.

78. Lõike 1 punktis c täpsustatakse, et lähenemisviisi või stiimuli korral käituda teataval viisil tuleks võistluste sidusrühmadelt nõuda täielike andmete viivitamata esitamist. See nõue hõlmab “stiimuleid või kontakte, mida võib pidada spordivõistlustega manipuleerimise vastaste eeskirjade rikkumiseks”. Eeskirjad, millele viidatakse, võivad olla seaduse sätted, kuid ka spordiorganisatsioonide või võistluste korraldajate vastuvõetud eeskirjad. See säte määratleb spordiliikumise sise-eeskirjad, mis hõlmavad erinevaid õigusrikkumisi, peamiselt distsiplinaarseid. Puudutatud spordiorganisatsioonid otsustavad, missugune peab olema menetlus ning missugune organ või isik vastutab informatsiooni kogumise ja edasiste meetmete võtmise eest (nt distsiplinaaruurimine, distsiplinaarmenetlus, kohtusse pöördumine ja riikliku platvormi poole pöördumine.). Paljud riigisisised ja rahvusvahelised spordiorganisatsioonid on juba lisanud selle eeskirja oma distsiplinaareeskirjadesse.

79. Artikli 7 lõikes 2 on toodud meetmed, mida spordiorganisatsioonide julgestatakse võtma ja mida võidakse rakendada läbi menetluste, poliitikate, tavade või isegi eeskirjade.

80. Lõike 2 punkt a kutsub kehtestama ranget ja tõhusat kontrolli manipuleerimisriskiga spordivõistluste üle. Sellised järelevalvetoimingud hõlmavad sätteid vajaliku oskusteabe omandamise kohta, et hinnata ja jälgida kihlvedude seire süsteemide tehtud hoiatusi, kuid

ka spordisündmuste järelevalve kohta spordieksperptide (nt esindajad, korrapidajad või kohtunik-inspektorid) abil. See praktiline järelkontroll ise ei too veel kaasa avalikustamist.

81. Lõike 2 punktis b täpsustatakse, et kui spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kahtlased tegevused pälvivad spordiorganisatsioonide tähelepanu (eriti lõike 1 punkti c alusel saadud aruannete või sisemiste distsiplinaaruurimiste alusel), peavad nad informeerima asjakohaseid riigiasutusi ja/või riiklikke platvorme. Selles kontekstis peaks väljend “spordivõistlustega manipuleerimisega seotud” hõlmama vähemalt kuriteokoosseisuga tegevusi. See võib siiski hõlmata ka muid kahtlasi tegevusi või informatsiooni tegevuse kohta, mis võiks olla infovahetuse subjektiks (läbi riikliku platvormi) muude asutuste või organisatsioonidega riigisiselt või välismaal, kuigi tegemist ei ole kuriteoga.

82. Lõike 2 punktis c esitatakse tõhusad mehhanismid, mis võimaldavad võistluste sidusrühmadel anda informatsiooni. Need mehhanismid on lisaks lõike 1 punktis c toodud teatamisnõudele. Tõhususe nimel peavad nad võimaldama võistluste sidusrühmadel anda teavet tegevuste kohta konfidentsiaalselt. Informatsiooni saajad peavad olema äärmiselt usaldusväärsed. Eelkõige ei tohi nad ise võistlustes osaleda (nt klubide juhid). Sellised mehhanismid võivad hõlmata näiteks abitelefoni, mobiilirakendust, eraldi kohta, sõltumatut ja usaldusväärset saladuse hoidmise kohustusega ombudsmani või anonüümseks jäämise võimalust tegevuse kohta teatamisel või menetluse käigus. Nad hõlmavad ka meetmeid, mis on spordiorganisatsioonide vastutusel ja mis on kavandatud kaitsma informatsiooni andjaid, kes teatavad kahtlastest tegevustest spordiorganisatsiooni pädevatele organitele või asutustele (nt anonüümsus, kaitse õigusvastase töölt vabastamise eest või abi edaspidise karjääri käigus).

83. Tuleks tagada võistluste sidusrühmade, sealhulgas noorsportlaste, piisav teadlikkus spordivõistlustega manipuleerimise küsimuses (lõike 2 punkt d). Seda saab teha läbi koolituse ja väljaõppe, mida pakuvad näiteks spordiorganisatsioonid või mängijate ühendused.

84. Märgitakse ära, et toetajaid, kuigi nad ei ole “võistluste sidusrühmad” selle mõiste otseses tähenduses, tuleks siiski teavitada spordivõistlustega manipuleerimise vastasest võitlusest ja neid sellesse kaasata.

85. Lõike 2 punkti e kohaselt tuleks spordiorganisatsioonidel ka paluda viivitada ametiisikute nimetamisega viimase võimaliku etapini enne võistlusi. See aitab näiteks kaitsta kohtunike ausust.

86. Spordiorganisatsioonide kehtestatud distsiplinaarsanktsioonide kasutamine ja rakendamine, näiteks muu sporditegevuse peatamine, peab toimuma vastavalt riigisisesele õigusele. See hõlmab eelkõige inimõiguste ja proportsionaalsuse põhimõtte austamist, millest räägitakse konventsioonis eespool.

87. Need distsiplinaarmenetlused peavad järgima rahvusvahelisel tasandil tunnustatud õiguse üldpõhimõtteid ja tagama kahtlustatavatele sportlastele nende põhiõigused. Nende põhimõtete kohaselt, mida korratakse konventsioonis 135, peab uurimist läbi viiv organ olema lahus distsiplinaarorganist, kahtlustatutel on õigus õiglasele kohtumõistmisele ja õigus abile või esindatusele ning peavad eksisteerima selged ja jõustatavad sätted, mis

tagavad kaebuste esitamise õiguse, mis tähendab, et spordiorganisatsioonide rakendatud distsiplinaarsanktsioone peab olema võimalik kohtusse või vahekohtusse edasi kaevata.

88. Spordiorganisatsioonide rakendatud distsiplinaarsanktsioonid peaksid kuuluma välismaiste spordiföderatsioonide ja rahvusvaheliste föderatsioonide poolt vastastikusele tunnustamisele. Selline vastastikune tunnustamine sõltub rahvusvaheliste spordiorganisatsioonide eeskirjadest distsiplinaarsanktsioonide ja meetmete rakendamise kohta. See säte on inspireeritud dopinguvastase võitluse normidest.

89. Lõike 7 punktis 4 sätestatakse, et distsiplinaarvastutus ei välista mingil viisil kriminaal-, tsiviil- või haldusvastutust riigi kohtusanktsioonide raames. Spordi distsiplinaarsanktsioonid kuuluvad kriminaalõiguste eri osa alla ja on jagatud eraldi normideks, mida kohaldatakse vastavalt menetluskorrale ja muud liiki tõenditele. Distsiplinaarsanktsioone ei tohiks liigitada ka kriminaalkaristusteks. Seetõttu ei välista põhimõtte "*non bis in idem*" seda, et tegu on karistatav nii distsiplinaar- kui ka kriminaalkohtus. Sama teo eest võidakse karistada distsiplinaarkorras ilma kriminaalõiguse kohaldamiseta või kriminaalkorras ilma distsiplinaarsanktsioone rakendamata.

Artikkel 8 – Spordiorganisatsioonide rahastamismeetmed

90. Artikkel 8 käsitleb meetmeid tagamaks läbipaistvust spordiorganisatsioonide rahaasjades ning konventsiooniosaliste rahalist toetust nendele organisatsioonidele võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu. Artikkel sätestab ka rahalise (või muu) toetuse tagasivõtmise võimaluse spordiorganisatsioonidelt, kes ei austa spordivõistlustega manipuleerimise vastaseid eeskirju, või võistluste sidusrühmadelt, keda on karistatud spordivõistlustega manipuleerimise eest.

91. Lõige 1 nõuab asjakohast läbipaistvust spordiorganisatsioonide rahastamise küsimuses, kui konventsiooniosaline neid rahaliselt toetab. See säte ei käsitle riiklike vahendite kasutamist, vaid pigem sellist laadi läbipaistvust, mida eeldatakse juhtimise ja rahastamise osas (nõuetekohane raamatupidamine, näiteks rahastamise allikate tuvastamisega). Konventsiooniosaliste kohustus tagada "konventsiooniosaliste poolt rahaliselt toetatavate" organisatsioonide asjakohane läbipaistvus on konventsiooniga kehtestatud miinimumnõue. Konventsiooniosalised, kelle riigisisemed õigussüsteemid lubavad või nõuavad võrreldavat läbipaistvust organisatsioonide laiema rühma suhtes, võivad seda kohaldada. Sellele vaatamata ei pruugi teatavad konventsiooniosalised saavutada laiemat läbipaistvust oma õigussüsteemide kehtestatud piirangute tõttu.

92. Pidades silmas, et valitsusvälised spordiorganisatsioonid mängivad tähtsat rolli võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu, palutakse lõikes 2 kaaluda võimalust toetada vajaduse korral spordiorganisatsioone, näiteks rahastades sobivaid spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse mehhanisme. Toetuse vorm jäetakse konventsiooniosaliste otsustada. Näiteks võib tuua toetamise läbi otsetoetuste või abi või võttes arvesse selliste mehhanismide kulusid ja jõupingutusi, mida spordiorganisatsioonid teevad, üldtoetuste või abi määramisel nendele organisatsioonidele.

93. Lõikes 3 palutakse konventsiooniosalistel kaaluda vajaduse korral rahalise toetuse mitteandmist või spordiorganisatsioonide üleskutsumist rahalise toetuse mitteandmisele võistluste sidusrühmadele, keda on karistatud spordivõistlustega manipuleerimise eest, sellise karistuse kehtivuse ajal. See lõige kordab konventsiooni 135 sarnast sätet (artikli 4

lõike 3 punkt b). Konventsiooniosalistel peaks olema raamistik, mis lubab selle võimalikku rakendamist. Seda sätet rakendatakse kooskõlas õiguspärasuse ja proportsionaalsuse põhimõttega.

94. Lõpuks kutsub lõige 4 konventsiooniosalisi vajaduse korral pidama kinni osa oma toetusest või kogu toetuse spordiorganisatsioonile, kes ei rakenda tõhusalt spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlemise eeskirju. Rõhutatakse, et seda sätet tuleks rakendada kooskõlas õiguspärasuse ja proportsionaalsuse põhimõttega.

Artikkel 9 – Meetmed seoses kihlvedusid reguleeriva asutuse või muu(de) vastutava(te) asutus(te)ga

95. Kõrvuti spordiorganisatsioonidega on kihlvedusid reguleerivatel asutustel (või muudel vastutavatel asutustel) tähtis roll infovahetuse tagamisel spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajate vahel ning spordikihlvedude korraldajaid reguleerivate eeskirjade koordineerimisel ning ka kohustus teostada järelevalvel nende eeskirjade kohaselt. Teatavaid ülesandeid peavad täitma riigiasutused: riigiasutused peaksid tagama tõkestavate meetmete koordineeritud jõustamise kõikide spordikihlvedude korraldajate poolt. Samamoodi peaks neutraalne isik või institutsioon koordineerima infovahetust kooskõlas asjakohaste riigisiseste ja rahvusvaheliste isikuandmete kaitse seaduste ja normidega, mis on sätestatud konventsiooni artiklis 14, nii spordikihlvedude korraldajate kui ka spordiorganisatsioonide õigustatud huvi kaitseks. Artikli 9 punkt 1 kohustab konventsiooniosaliste pädevaid asutusi, mis vastutavad spordikihlvedude eeskirjade rakendamise eest, võitlema spordivõistlustega manipuleerimise vastu seoses spordikihlvedudega läbi meetmete, mis hõlmavad vajaduse korral punktides a–f osutatuid.

96. Üldiselt viitab termin *reguleeriv asutus* riigiasutusele või -asutustele, kellele on seadusega tehtud ülesandeks panustada teenuse osutamisse ning üldiselt mitme tarnijaga turu nõuetekohasesse toimimisse tarbijate hüvanguks. Käesoleva konventsiooni raames kasutatakse terminit *reguleeriv asutus* üldnimetusena ja see tähendab spordikihlveoturu eest vastutavat asutust. See kaudne viide mitme tarnijaga turumudelile ei tohiks olla eksitav, kuna konventsioon on kavandatud kehtima turu igasuguse organisatsioonilise struktuuri suhtes ning selle eesmärgiks ei ole väljendada arvamust kihlveoturu konkurentsile avamisest poolt või vastu. Kõnealune asutus võib sama hästi olla monopoolsel turul tegutseva riikliku loterii järelevalveasutus või asutus, mis vastutab järelevalvetegevuse eest keelu kehtestamise korral. Need asutused ei määratle spordikihlveoturu eeskirjade poliitikat, nt turu avamist, vaid vastutavad selle rakendamise koordineerimise eest. Iga riik peaks otsustama, kuidas täidetakse spordivõistlustega manipuleerimise järelevalve ülesandeid. Lisaks sellele võivad mitmed asutused ühe konventsiooniosalise piires koosseksisteerida, kui spordikihlveoturg on korraldatud föderaalriigi föderaalüksuste tasandil või kui kohustused on jagatud mitme asutuse vahel.

97. Lõike 1 punkt a viitab õigeaegsele infovahetusele teiste pädevate asutuste või riikliku platvormiga või nende vahel seoses ebaseadusliku, tavatute või kahtlaste spordikihlvedude ja muude kooskõlas käesoleva konventsiooniga kehtestatud eeskirjade rikkumisega. Kuna see säte kehtestab infovahetuse sisetoomise põhimõtte, on reguleeriv asutus või muu(d) vastutav(ad) asutus(ed) pädev(ad) iga juhtumi puhul eraldi otsustama, kas selline infovahetus on sobiv ning mis liiki informatsiooni esitatakse.

98. Lõike 1 punkt b viitab spordikihlvedude pakkumisele vajaduse korral tehtavatele piirangutele kui asjakohasele meetmele võitluses spordivõistlustega manipuleerimise vastu seoses spordikihlvedudega. See piirang jõustub oodatavasti pärast konsulteerimist riiklike spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajatega. See säte näeb eelkõige ette, et spordivõistlustel, mis on kavandatud alla 18-aastastele ja kus korraldamistingimused ja/või olulisus on spordi mõistes ebapiisavad, ei tohiks spordikihlvedusid korraldada. Seega rõhutatakse koostamisprotsessi ajal, et kihlvedude pakkumine võistlustel, kus osalevad peamiselt alla 18-aastased, tekitab ohu, et neid üritatakse manipuleerida. Väljend “kui korraldamistingimused ja/või olulisus on spordi mõistes ebapiisavad” hõlmab ilmselt mitteametlikke võistlusi, näiteks sõpruskohtumised, millel puudub mõju pingereale või mille vastu on spordi mõistes huvi vähene, seetõttu ei ole seal midagi kaalul, mis muudab need võistlused kergesti manipuleeritavateks. Konventsiooni rakenduskomitee võib täpsustada selle piirangu kriteeriumid soovitusel konventsiooniosalistele.

99. Lõike 1 punktis c sätestatakse, et võistluse korraldajatele peaks eelnevalt olema antud informatsioon spordikihlveotoodete liikide ja objektide kohta. Selline informatsioon hõlmab põhimõtteliselt korraldajat ja ka kihlvedude liike ja objekte. See ei hõlma informatsiooni kihlvedude summade, tehingute, koguväärtuse või klientide isikute kohta. Võistluste korraldajatele informatsiooni esitamise viisi võib otsustada reguleeriv asutus või muud(d) vastutav(ad) asutus(ed). Sellise informatsiooni eesmärk on toetada võistluste korraldajate püüdlusi tuvastada nende korraldatavate spordivõistlustega manipuleerimise riskid ja neid juhtida, eelkõige kui need riskid tuvastatakse artikli 5 lõikes 1 osutatud riskihindamise käigus. See lubab näiteks võistluste korraldajatel või spordiorganisatsioonidel kehtestada tõhusa korra võistluste käigu kontrollimiseks ja vajaduse korral teha kindlaks seose mängu ajal ebatavalise tegevuse ja kihlvedude vahel, mida võidakse pakkuda kõnealusel võistlusel.

100. Lõike 1 punkt d viitab meetmetele, mida tuleks võtta jälgitavate maksevahendite süstemaatilise kasutamise tagamiseks teatavat piiri ületavate rahavoogude puhul, mille kehtestab konventsiooniosaline. See jälgitavus, mis võimaldab kindlaks määrata selliste voogude saatjad, saajad ja summad, võib olla tähtis, kui toimub uurimine kas spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlusega seoses või seoses rahapesu või muu pettustegevuse vastases võitlusega.

101. Lõike 1 punktis e kohaselt peaks(id) vastutav(ad) asutus(ed) tagama ka asjakohased mehhanismid koostöös spordiorganisatsioonidega ning vajaduse korral spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajate vahel, et takistada võistluste sidusrühmade kihlvedusid võistlustel, milles nad ise osa võtavad. Eeskiri, mis keelab võistluste sidusrühmadel kihlveod nende endi võistlustel, tuleks spordiorganisatsioonide poolt kirja panna distsiplinaartasandil (vt artikli 7 lõike 1 punkt a). Selle eeskirja täitmise tagamine ei ole siiski ainult spordiorganisatsioonide ülesanne. Konventsiooniosalistel on teataval määral vabadus seda ise korraldada.

102. Lõike 1 punktis f on öeldud, et kihlveod, mille kohta on antud asjakohane hoiatus, võidakse peatada, see tähendab, et edasisi panuseid seoses kõnesoleva objektiga vastu ei võeta. Pädev asutus võib delegeerida hoiatuste haldamise eriüksusele. Artikkel ei täpsusta, kas sama objekti kohta varem tehtud panuseid peaks saama kuulutada kehtetuks või peaksid nad kehtima jääma. Konventsiooniosaline otsustab kohaldatava õiguse alusel, missugune kord peaks kehtima selliste juhtumite korral. Viide “asjakohasele” hoiatusele tähendab, et igat liiki hoiatus ei pruugi tingimata tuua kaasa kihlvedude automaatset peatamist.

Konventsiooniosalised määratlevad ise, missugused hoiatused võivad selle mehhanismi vallandada.

103. Lõige 2 kohustab konventsiooniosalisi edastama peasekretärile kihlvedusid reguleeriva asutuse või muu(de) vastutava(te) asutus(t)e nimed ja aadressid. Vastavalt edastamispraktikale peaksid konventsiooniosalised edastama sellise informatsiooni Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatava avaldusega konventsioonile alla kirjutades või ratifitseerimis- või heakskiitmiskirja hoiule andes. Hiljem võivad nad igal ajal samal viisil oma avalduse tingimusi muuta.

Artikkel 10 – Spordikihlvedude korraldajad

104. Spordikihlvedude korraldajate suhtes käesolevas sättes kehtestatud nõuded sarnanevad nendega, mida kasutatakse spordiliikumises. Selles käsitletakse eelkõige (lõige 1) huvide konfliktide ja siseinfo väärkasutamise vältimist kihlveoteenuseid pakkuvate füüsiliste või juriidiliste isikute poolt. Eelkõige kutsub see konventsiooniosalisi kehtestama piirangud järgmisele:

- spordikihlveotooteid pakkuvate füüsiliste või juriidiliste isikute poolt panuste tegemine nende oma toodete raames (lõike 1 punkt a);
- spordiorganisatsiooni sponsori või osalise omaniku seisundi kuritarvitamine, et hõlbustada spordivõistlusega manipuleerimist või kuritarvitada siseteavet (lõike 1 punkt b);
- võistluse sidusrühmade poolne kihlveokoeffitsientide pakkumine võistlusele, millega nad ise seotud on (lõike 1 punkt c);
- kihlvedude pakkumine spordikihlvedude korraldaja poolt, kes kontrollib võistluse korraldajat või sidusrühma, samuti spordikihlvedude korraldaja poolt, keda kontrollib selline võistluste korraldaja või sidusrühm, võistlusel, millega on seotud see võistluste korraldaja või sidusrühm (lõike 1 punkt d).

105. Tuleks märkida, et lõike 1 punkt b ei keela spordi sponseerimist spordikihlvedude korraldajate poolt. Säte rõhutab siiski huvide konflikti ohtu, mida pädevad asutused peavad tunnistama ja mille eest tuleb karistada, kui kuritarvitus on aset leidnud. Need kuritarvitamise ohud hõlmavad sponsoritena nende privilegeeritud positsiooni kasutamist, mis annab neile eelise nende klientide ees või võistluste käigu mõjutamise püüdes.

106. Vastavalt üldtunnustatud määratlusele tekib huvide konflikt olukorras, milles isikul on erahuvi näiteks mõjutada või paista mõjutavat tema ametiülesannete erapooletut ja objektiivset täitmist. Isiku erahuvid hõlmavad eelist talle või tema perele, lähisugulastele, sõpradele ja isikutele või organisatsioonidele, kellega tal on äri- või poliitilised suhted. See hõlmab ka sellega seotud nii finants- kui tsiviilvastutust.

107. See määratlus, mis võib olla aluseks huvide konflikti mõiste tõlgendamisel, kehtib eriti riigiametnike suhtes ministrite komitee soovitus nr R (2000) 10 kohaselt liikmesriikidele riigiametnike tegevusjuhendite kohta.

108. Lõige 2 kohustab konventsiooniosalisi julgustama oma spordikihlvedude korraldajaid ja läbi nende rahvusvahelisi spordikihlvedude korraldajate organisatsioone võtma kasutusele programmid omanike ja töötajate teadlikkuse tõstmiseks spordivõistlustega manipuleerimise tagajärgede kohta ning võitluse kohta selle vastu läbi koolituse, väljaõppe ja informatsiooni levitamise.

109. Lõpuks nõuab lõige 3, et konventsiooniosalised võtaksid vajalikud seadusandlikud või muud meetmed kohustamaks spordikihlvedude korraldajaid teatama tavatutest või kahtlastest spordikihlvedudest kihlvedusid reguleerivale asutusele või muu(de)le vastutava(te)le asutus(t)ele ja/või riiklikule platvormile. Sealjuures ei saa konventsioon sundida riigiasutusi tegema koostööd (nt vahetama informatsiooni) organisatsioonidega, mida peetakse ebaseaduslikeks.

Artikkel 11 – Võitlus ebaseaduslike spordikihlvedude vastu

110. Ebaseaduslikud spordikihlvedude korraldajad kujutavad endast ohtu spordivõistlustega manipuleerimise vallas, sest nad võivad tegutseda kontrollimatult ja ei pruugi teha koostööd spordiliikumisega. Lisaks sellele ei pruugi spordikihlvedude korraldajad, kelle tegevus on nende klientide asukoha jurisdiktsiooni kohaldatava õiguse alusel ebaseaduslik, soovida jagada informatsiooni, mis rõhutab nende tegevuse ebaseaduslikku iseloomu. Need kaks olukorda muudavad pädevate asutuste ja spordiorganisatsioonide ülesande keeruliseks, mille tulemusel on neil väga raske teha kindlaks kõik spordivõistlused, mida võib ohustada tulemuste kokkuleppimine, ning neil ei ole täielikku juurdepääsu informatsioonile turu ebaseadusliku segmendi kohta.

111. Artiklis 11 nõutakse, et konventsiooniosalised kaaluksid kõige sobivamate vahendite kasutuselevõtmist kooskõlas kohaldatava õigusega võitluseks ebaseaduslike spordikihlvedude vastu. Seejuures on konventsiooniosalised vabad, et uurida mitmesuguseid otseseid ja kaudseid viise, kuidas piirada juurdepääsu füüsilistele ja internetiettevõtjatele (punkt a): nt sulgedes ettevõtteid, sundides ettevõtjaid tegutsema seaduslikult või blokeerides juurdepääsu nende veebisaitidele. Artiklis 11 sätestatakse samuti, et tähelepanu tuleks pöörata ebaseaduslike spordikihlvedude korraldajate ja klientide vahelistele rahavoogudele (punkt b), keelata nende ettevõtjate reklaam (punkt c) ja võtta kasutusele meetmed tarbijate teadlikkuse tõstmiseks ebaseaduslike spordikihlvedudega seotud ohtude osas (punkt d). Selliste meetmete täpse ulatuse määratleb vajaduse korral konventsiooniosaline kooskõlas kohaldatava õigusega.

III PEATÜKK – INFOVAHETUS

Artikkel 12 – Infovahetus pädevate riigiasutuste, spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajate vahel

112. Spordivõistlustega manipuleerimise vastaseks võitluseks on vajalik sisuline infovahetus erinevates küsimustes asjaomaste riigiasutuste, sealhulgas õiguskaits- ja kohtuorganite, spordiorganisatsioonide, võistluste korraldajate, spordikihlvedude korraldajate ja riiklike platvormide vahel. Artikli 12 alusel kohustuvad konventsiooniosalised hõlbustama infovahetust ja üldist koostööd asjaomaste sidusrühmade vahel kooskõlas riigisiseste õigusaktidega. Viimane hõlmab loomulikult ka riigisisest õigust, mis tuleneb rahvusvaheliste õigusaktide rakendamisest, ja vajaduse korral rahvusvaheliste lepingute vahetult kohaldatavaid sätteid. Eelkõige tuleb arvesse võtta

isikuandmete kaitsega ja uurimiste konfidentsiaalsusega seotud norme. Käesolev säte kohustab konventsiooniosalisi kooskõlas seadusega pakkuma maksimaalset abi teistele konventsiooniosalistele ja asjaomastele organisatsioonidele, võimaldades spontaanset infovahetust, kui on piisav alus uskuda, et on toime pandud konventsioonis osutatud õigusrikkumised või seaduste rikkumised, ja edastades taotluse korral kogu vajaliku informatsiooni seda taotlevale riigisisesele, välisriigi või rahvusvahelisele ametiasutusele. Käesoleva artikli sõnastus annab konventsiooniosalistele kaalutusõiguse. Käesolev säte ei näe ette ranget kohustust edastada teatavat liiki informatsiooni, vaid annab juhised selle vahetuse eesmärgi saavutamiseks.

113. Infovahetuse hõlbustamiseks on vaja luua mehhanismid kogutud asjakohase informatsiooni edastamiseks igat liiki sidusrühmale, kui selline informatsioon ja nimelt informatsiooni eelnev andmine kihlveotoodete liikide ja objekti kohta võistluste korraldajatele võib olla abiks artiklis 5 osutatud riskihindamise läbiviimisel, ning uurimiste või menetluste algatamisel või läbiviimisel seoses spordivõistlustega manipuleerimisega (lõige 1). *Asjakohane informatsioon* võib tähendada sidusrühma kogutud informatsiooni, mis võib teisele sidusrühmale huvi pakkuda spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse kontekstis. Selliseks informatsiooniks võib olla näiteks konkreetsel võistlusel registreeritud kihlvedude hulk, ebataoline kihlveokvootide muutus või tavatuid kihlvedusid teinud isikute geograafiline asukoht. Selleks võib olla ka kuulmus võistlusel manipuleerimise kohta. Sidusrühmad võivad kaaluda sellise asjakohase informatsiooni liigi ühiselt kindlaksmääramist.

114. Sellise informatsiooni saanud ametiasutus või organisatsioon peab taotluse korral teavitama informatsiooni jaganud organisatsiooni edastamise järelmeetmetest (lõige 2). Riigisisesed õigusaktid võivad siiski kehtestada piiranguid. Näiteks prokurör, kes uurib kriminaalasja eraorganisatsioonide edastatud informatsiooni alusel, ei saa uurimise või süüdistuse konfidentsiaalsuse tõttu edastada nendele organisatsioonidele teatavat informatsiooni juhtumi kohta.

115. Seoses võitlusega ebaseaduslike kihlvedude vastu peab konventsiooniosaline uurima võimalusi arendada või laiendada koostööd ja infovahetust, nagu see on sätestatud konventsiooni artiklis 12 (lõige 3). Näiteks konventsiooniosaline, kes tuvastab spordikihlvedude korraldaja, kes pakub teenuseid, mis on vastuolus kehtivate õigusaktidega jurisdiktsioonis, kus mängija asub, võiks informeerida teisi konventsiooniosalisi, keda see võib tõenäoliselt puudutada.

116. Viide käesoleva konventsiooni artiklile 14 tuletab meelde, et infovahetus võib olla seotud isikuandmetega ja et asjaomaseid kaitseseaduseid ja -norme tuleb järgida.

Artikkel 13 – Riiklik platvorm

117. Artikkel 13 sätestab spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse eest vastutava riikliku platvormi määramise konventsiooniosalise poolt.

118. Riikliku platvormi funktsiooni täitev organ määratakse kooskõlas riigisese õigusega ja konventsiooniosaliste äranägemisel, võttes arvesse olemasolevaid struktuure ja riigiseste haldusfunktsioonide jaotust. Riigiasutus pakuks neutraalset raamistikku erinevate erasektorite sidusrühmade vahelise koostöö jaoks ja sobivat raamistikku infovahetuse jaoks. Seega hõlmavad kaudselt riiklikke platvorme ka üldised viited

pädevatele riigiasutustele. Siiski ei ole nimetatud tunnus konventsiooni sätetes selgesõnaliselt määratletud, et jätta konventsiooniosalistele kaalutusõigus oma platvormi kindlaksmääramisel.

119. Riiklik platvorm toimib teabejagamiskeskusena, kogudes ja levitades asjaomasele organisatsioonile ja asutustele informatsiooni, mis on seotud spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlusega (lõike 1 punkt a).

120. Eelkõige on riikliku platvormi kohustuseks võtta vastu, koondada ja analüüsida informatsiooni tavatute ja kahtlaste kihlvedude kohta, mis on sõlmitud asjaomase konventsiooniosalise territooriumil toimuvate spordivõistluste suhtes, ja vajaduse korral edastada hoiatusi (lõike 1 punkt c) ning edastada riigiasutustele, spordiorganisatsioonidele ja/või spordikihlvedude korraldajatele informatsiooni seoses võimalike õigusaktide või spordiregulatsioonide rikkumistega (lõike 1 punkt d). Informatsioon võib olla kihlvedusid teinud isiku kohta, kes on seotud võistlusega või tavatute või kahtlaste kihlvedudega. Käesolev artikkel ei näe siiski ette ranget kohustust edastada teatavat liiki informatsiooni.

121. Riiklik platvorm, mille nime ja aadressi peavad konventsiooniosalised Euroopa Nõukogu peasekretärile edastama (lõige 2), vastutab spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse koordineerimise eest riigisisel tasandil (lõike 1 punkt b) ja peab tegema koostööd kõigi organisatsioonide ja asjaomaste asutustega riigisisel ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas teiste riikide riiklikud platvormid (lõike 1 punkt e). See võib hõlmata avaliku teabe levitamise koordineerimist. Arvestades spordivõistluste tulemuste manipuleerimisega seotud riskide rahvusvahelist iseloomu, on väga oluline, et infovahetus toimuks poolte vahel kiiresti.

122. Kui vahetatud informatsioon hõlmab isikuandmeid, tuleks seda töödelda asjaomastele riigisiseste ja rahvusvaheliste isikuandmete kaitse seaduste ja normide kohaselt, nagu on sätestatud konventsiooni artiklis 14, eelkõige nende, mis on määratletud konventsioonis nr 108.

123. Lõige 2 kohustab konventsiooniosalisi edastama peasekretärile riikliku platvormi nime ja aadressi. Vastavalt edastamispraktikale peaksid konventsiooniosalised edastama sellise informatsiooni Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatava avaldusega konventsioonile alla kirjutades või ratifitseerimis- või heakskiitmiskirja hoiule andes. Hiljem võivad nad mis tahes ajal samal viisil oma avalduse tingimusi muuta.

Artikkel 14 – Isikuandmete kaitse

124. Spordivõistlustega manipuleerimise vastane võitlus puudutab paljusid tegevusvaldkondi: halduskoostöö, tarbijakaitse, lastekaitse, pettuste ja rahapesu vastane võitlus, võitlus identiteedivargusega ja muud laadi küberkuritegevusega, hasartmänguseadmete turvalisuse tagamine, spordi usaldusväärsuse kaitsmine ja võitlus tulemuste kokkuleppimise vastu. Lisaks sellele sätestatakse infovahetus mitmete erinevate üksuste vahel (riigiasutused, internetis kihlvedude korraldajad, spordiorganisatsioonid laias tähenduses, riigisisel, föderaalnel ja rahvusvahelisel tasandil ning võistluste korraldajad). Seetõttu on oluline tagada isikuandmete kaitse.

125. Artikli 14 alusel kohustuvad konventsiooniosalised spordivõistlustega manipuleerimise vastaseks võitluseks vajalikke meetmeid kavandades ja eelkõige konventsiooniga hõlmatud

riigiasutuste ja organisatsioonide vahelises infovahetuses järgima asjaomaseid (riigisiseseid ja rahvusvahelisi) isikuandmete kaitse seaduseid ja norme. Rahvusvahelisel tasandil on andmekaitse normid sätestatud eelkõige konventsioonis nr 108 ja selle 2001. aasta protokollis järelevalveasutuste ja piiriüleste andmevoogude kohta (2002, ETS nr 181). Käesoleva konventsiooni rakendamine ei piira ühelgi viisil konventsiooni nr 108 rakendamist selle ratifitseerinud konventsiooniosaliste poolt.

126. Lõikes 2 on välja toodud lõikes 1 kaudselt mainitud aluspõhimõtted. Õiguspärasuse, piisavuse, asjakohasuse ja täpsuse põhimõtted reguleerivad isikuandmete kogumist, töötlemist ja vahetamist. Isikuandmete töötlemine (üldtermin, mis hõlmab andmete kogumist, salvestamist, muutmist ja vahetamist) on rahvusvahelises koostöös oluline vahend, millel spordivõistlustega manipuleerimise vastane võitlus peaks põhinema.

127. Arvestades, et spordivõistluste korraldamine ja spordikihlvedude korraldajate tegevus tekitab suure hulga isikuandmeid, on oht, et jagatud andmed sisaldavad eesmärgist kaugemale ulatuvaid andmeid või et andmeid säilitatakse kauem kui vajalik. Lõige 3 sätestab aga, et konventsiooniosalised peavad võtma vastu õigusaktid, et sidusrühmad tagaksid selle, et andmevahetus toimub üksnes konventsiooni eesmärkidel ja et andmete jagamine ei ületa ranget miinimumi, mis on vajalik märgitud jagamise eesmärgi saavutamiseks. Konventsiooniosalised võivad kaaluda nõuandekomisjonide moodustamist, kuhu kuuluksid erinevad riikliku tasandi sidusrühmad ja isikuandmete kaitse eksperdid, kes otsustaksid, mis liiki andmeid jagatakse ja kui kaua neid säilitatakse, selleks et täita turvalisuse ja usaldusväarsuse nõudeid ning laiemas mõistes parandada sidusrühmade vahelise koostöö tõhusust ja tagada suurem kaitse isikuandmete kasutamisel.

128. Lõpuks peavad konventsiooniosalised lõike 4 alusel kutsuma sidusrühmi üles tagama andmete turvalisuse, arvutisüsteemide puutumatuse ja kättesaadavuse ning nende kasutajate tuvastamise. Süsteemide ja andmevahetuse turvalisus võib olla keeruline küsimus, kuna üldmehhanism on ainult nii turvaline, nagu on sidusrühmade poolt kehtestatud turvalisuse madalaim tase. Artikli 14 lõige 4 kohustab konventsiooniosalisi kutsuma erinevaid sidusrühmi üles rakendama tehnilisi vahendeid vahetatud andmete turvalisuse tagamiseks ja kindlustama nende usaldusväarsuse ja terviklikkuse, samuti süsteemide kättesaadavuse ja terviklikkuse ning nende kasutajate tuvastamise. Nõuandekomisjonidele võib anda ülesandeks süsteemide ja andmevahetuse turvalisuse kontrollimise.

IV PEATÜKK – KRIMINAALMATERIAALÕIGUS JA TÄITMISEGA SEOTUD KOOSTÖÖ

Artikkel 15 – Spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kuriteod

129. Artiklite 15–18 eesmärk on tagada, et konventsiooniosaliste riigisiseseid õigusaktid käsitleksid spordivõistlustega manipuleerimist sellisel viisil, et spordivõistlustega manipuleerimist saaks karistada, arvestades kuriteo raskust, kui see on seotud teatava tegevusega.

130. Konventsiooni artiklis 15 üritatakse tagada, et spordivõistlustega manipuleerimist saaks kriminaalkorras karistada, kui see hõlmab sundi, korrupsiooni või pettust riigisisestes õigusaktides määratletu kohaselt. Artiklis ei nõuta konkreetse ja ühetaolise kuriteo kehtestamist spordivõistlustega manipuleerimise eest. Olenevalt olemasolevate kuritegude määratlusest ja nendega seotud kohtulahenditest võivad konventsiooniosalised otsustada

toetuda olemasolevatele üldistele kriminaalõigusaktidele (nt väljapressimise, korrupsiooni või pettuse osas) või kehtestada uusi kuritegusid (nt spordivõistlustega manipuleerimise osas), nii et vastav tegevus (või manipuleerimine, mille puhul esineb sund, korrupsioon või pettus) oleks asjakohaselt reguleeritud. See tähendab seda, et kui nimetatud tegevused on kriminaliseeritud kuriteo ühe liigina, siis ei ole vaja neid kriminaliseerida muu liigi või liikidena.

131. Spordivõistlustega manipuleerimist mõistetakse siin konventsiooni artikli 3 lõike 4 määratluse kohaselt. Kuivõrd spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kuritegude määratlus viitab spordivõistlustega manipuleerimise määratlusele, mis hõlmab iseenesest tahtluse elementi, on see element vajalik nende kuritegude kirjeldamisel.

132. Mõned teod, mis on seotud spordiürituste tulemustega manipuleerimisega, on põhimõtteliselt olemasolevate kuritegudega juba hõlmatud. See võib kehtida selliste kuritegude puhul nagu väljapressimine, šantaaž, mürgitamine või vägivald, mis võib osaks saada võistluste sidusrühmadele, nii sportlastele kui ka teistele, aga ka neid ümbritsevatele inimestele. Sellised teod, mida saab kirjeldada üldterminiga „sund”, on olemasolevate kuritegudega hõlmatud. See viide meenutab siiski seda, et selline tegevus kuulub meetodite hulka, mida mõnikord kasutatakse spordivõistlustega manipuleerimise puhul.

133. Korruptiivset tegevust esineb spordivõistlustega manipuleerimise puhul sageli. Selliseks korruptiivseks tegevuseks võib riigisisese õiguse kohaselt olla näiteks altkäemaksu pakkumine amatöörkohtunikule selle eest, et ta mõjutaks mängu kulgu ühe võistkonna kasuks või mõjutaks võistkonda leppima mängu kaotamisega selle eest, et tal lubatakse järgmisel hooajal mängida teise meeskonna asemel.

134. Sunnist või korrupsioonist olenemata võib spordivõistlustega manipuleerimine esineda vabalt sõlmitud kokkulepete vormis. Ka neid olukordi võib riigisisene õigus käsitleda pettusena, eriti kui esineb pettuslik kavatsus tagada õigustamatult majanduslikku kasu teo toimepanijale või kolmandale isikule, põhjustades teisele isikule varalist kahju. Selline kasu võib esineda näiteks võistluse korraldaja poolt võitjale makstava preemia vormis, võistlejale tööandja poolt makstava preemia vormis, asjaomase võistluse spordikihlveo võidusumma või osalusi müüva kvalifitseeritud klubi omaniku poolt realiseeritud kapitali kasvatulu. Pettuse ohvrid, st need, kes kannavad vastava pettusliku manipuleerimise tõttu kahju, võivad olla näiteks panuseid teinud teised inimesed, vastasmeeskond või ka võistluse korraldamise eest vastutav riigi või rahvusvaheline liit.

Artikkel 16 – Spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kuritegude abil saadud tulu rahapesu

135. Artikli 16 lõige 1 kohustab konventsiooniosalisi võtma riigisiseses õiguses vajalikud meetmed, et määratleda kuriteona rahapesuga seotud tegevus, mis on defineeritud näiteks ühes allpool nimetatud kolmest konventsioonist, kui tulu tekitanud eelkuritegu on üks neist, millele viidatakse konventsiooni artiklites 15 ja 17, ning igal juhul, kui tegemist on väljapressimise, korrupsiooni või pettusega.

136. Selleks, et mitte määratleda uuesti rahapesuga seotud käitumist, viidatakse konventsioonis kolmele tavapärasele määratlusele, nimelt nendele, mis esinevad järgmistes dokumentides:

- konventsiooni 198 artikli 9 lõiked 1 ja 2;
- organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni artikli 6 lõige 1 ja
- Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastase konventsiooni artikli 23 lõige 1.

137. Väljapressimine, korrupsioon ja pettus kui õigusrikkumised sisalduvad konventsiooni 198 2. lisas, milles tuuakse välja minimaalne kuritegude ring, mida tuleb käsitleda rahapesu eelkuritegudena. Neid kuritegusid käsitletakse ka rahapesuvastase töökonna soovitusel, millega on kehtestatud antud valdkonna rahvusvahelised standardid.

138. Rahapesu, mille eesmärk on peita tulu kuritegelikku päritolu, eeldab alati eelkuritegu, millest nimetatud tulu pärineb.

139. Selle määratluse kohaselt tähendab väljend „eelkuritegu“ eespool nimetatud konventsioonide kohaselt kõiki kuritegusid, mis on nendes konventsioonides määratletud ja mille tulemusena tekib tulu, mis võib olla kuriteo esemeks, ehk teisisõnu kuritegu, millest selline tulu tekib.

140. Palju aastaid keskendusid rahapesuvastased jõupingutused tulule narkootikumidest, kuid uutes rahvusvahelistes dokumentides, sealhulgas rahapesu ning kriminaaltulu avastamise, arestimise ja konfiskeerimise konventsioonis (1990, ETS nr 141, edaspidi konventsioon 141), konventsioonis 198, aga ka rahapesuvastase töökonna 40 soovitusel, tõdetakse, et terve rida kuritegusid (nt pettus, terrorism, varastatud kauba ja relvade salakaubavedu) võib tekitada tulu, mida võib olla vaja pesta ringlusse võtmisega seaduslikus äritegevuses. Konventsiooni 141 kohaldatakse juba igasugusest kuritegevusest, sealhulgas korrupsioonist pärineva tulu suhtes, kui konventsiooniosaline ei ole teinud artiklile 6 reservatsiooni, piirates selle ulatust tulu suhtes konkreetsetest kuritegudest või kuritegude liikidest. Konventsiooni 141 autorid tundsid, et arvestades korrupsiooni ja rahapesu vahel tõestatud lähedast seotust, on äärmiselt tähtis, et konventsioon kriminaliseeriks ka korrupsioonitulude rahapesu.

141. Lõige 2 võimaldab lõikes 1 mainitud iga õigusrikkumise liigi puhul nimetatud eelkuritegudena käsitletavate õigusrikkumiste üle otsustamisel konventsiooniosalistel otsustada oma riigisisese õiguse kohaselt, kuidas nad neid õigusrikkumisi määratlevad ja missugused tunnused muudavad konkreetse õigusrikkumise tõsiseks.

142. Spordivõistlustega manipuleerimise vastase konventsiooni artikli 16 lõike 3 eesmärk on kohustada konventsiooniosalisi kaaluma spordivõistlustega manipuleerimise kaasamist rahapesu tõkestamise raamistikku. Nimetatud tõkestamise raamistik, mis hõlmab hoolsuskohustuse nõudeid tarbijate suhtes ning arvestuse pidamise ja aruandluse nõudeid, vastab meetmetele, mida on mainitud näiteks konventsiooni 198 artiklis 13, rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni artiklis 7 või Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni korrupsioonivastase [konventsiooni] artiklis 14. Märgiti, et artikli 16 lõige 3 ei ole kriminaalmateriaalõiguse ja täitmise seotud koostöö säte. Ühtsuse tagamiseks jäeti see siiski muude rahapesu sätete juurde.

143. Artikli 17 eesmärk on kehtestada kuritegedena konventsiooni artiklis 15 käsitletud õigusrikkumiste toimepanemisele kihutamine ja kaasaaitamine.

144. Vastutus kihutamise ja kaasaaitamise eest tekib, kui isikut, kes paneb toime konventsioonis viidatud kuriteo, aitab teine isik, kes teadlikult kihutab ja aitab kaasa, hõlbustades kuriteo ettevalmistamist või toimepanemist. Seega peab kihutamine ja kaasaaitamine olema pandud toime tahtlikult.

145. See säte kajastab organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni artikli 5 lõike 1 punkti b sätet, mis laiendab konventsiooni õigusrikkumiste kohaldamise igapähele, kes kihutab ja aitab kaasa, hõlbustades ja nõustades õigusrikkumiste toimepanemist.

146. Spordivõistlustega manipuleerimine pannakse sageli toime organiseeritud kuritegelike võrgustike poolt, kuhu kuulub arvukalt inimesi, kellest igauks aitab omal moel kaasa, otseselt või kaudselt, ebaseaduslike tegude toimepanemisele. Seetõttu oli oluline kaasata konventsiooniga kaetud õigusrikkumiste hulka kõik teod, millega aidatakse tahtlikult õigusrikkumistele kaasa.

Artikkel 18 – Juriidilise isiku vastutus

147. Nagu ka artikli 16 puhul, mis käsitleb spordivõistlustega manipuleerimisega seotud kuritegude abil saadud tulu rahapesu, on artikli 18 puhul soovitud kaasata tavapärased viited juriidilise isiku vastutusele ja ühendada need põhisätetega, mida kohaldatakse spordivõistlustega manipuleerimisele.

148. Termin „juriidiline isik“ konventsiooni 173 tähenduses viitab isikule, kellel on kohaldatava riigisisese õiguse alusel vastav staatus. Aktiivsete korrupsiooniga seotud õigusrikkumiste puhul peaks määratlus välistama riigi või muud riigivõimu teostavad riigiorganid, näiteks ministeeriumid või kohaliku omavalitsuse organid, aga ka avalikud rahvusvahelised organisatsioonid, näiteks Euroopa Nõukogu. Välistust kohaldatakse valitsuse eri tasanditele: riigile, piirkondlikele ja kohalikele asutustele, kes teostavad avalikku võimu. Põhjuseks on see, et riigiasutuste ülesannetele kohaldatakse eriregulatsiooni, mis on tavaliselt kehtestatud haldusõigusega või avalike rahvusvaheliste organisatsioonide puhul kokkulepete või lepingutega. Sätte eesmärgiks ei ole siiski välistada avalike asutuste vastutust.

149. Artikli 18 lõike 1 alusel kannavad juriidilised isikud vastutust, kui on täidetud järgmised tingimused. Esiteks, õigusrikkumisele on viidatud konventsiooni artiklites 15–17. Teine tingimus on, et õigusrikkumine peab olema toime pandud juriidilise isiku huvides või nimel füüsilise isiku poolt, kes tegutseb kas iseseisvalt või juriidilises isikus juhtival kohal oleva juriidilise isiku organi liikmena. Juhtival kohal olemine, mida eeldatakse kolmel kirjeldatud juhul (esindusõigus või otsustusõigus või kontrolliõigus) näitab seda, et vastav füüsiline isik saab juriidiliselt või praktikas tuua kaasa juriidilise isiku vastutuse.

150. Lõikes 2 on kirjas, et konventsiooniosaliste riigisisese õiguse kohaselt võib juriidiline isik kanda kriminaal-, tsiviil- või haldusvastutust.

151. Lõikes 3 on sõnaselgelt mainitud konventsiooniosaliste kohustust laiendada juriidilise isiku vastutust juhtumitele, kus järelevalve puudumine juriidilises isikus teeb võimalikuks

artiklites 15–17 viidatud õigusrikkumiste toimepanemise. Sellega taotletakse juriidilise isiku vastutust juhtival kohal olevate isikute tegevusetuse eest järelevalve teostamisel juriidilise isiku nimel tegutsevate alluvate tehtud tegude üle. Sarnane säte esineb ka Euroopa Ühenduste rahandushuvide kaitse Euroopa Liidu konventsiooni teises protokollis. Nagu ka lõike 1 puhul, on vastutuse laad konventsiooniosalise enese otsustada.

152. Lõikes 4 sätestatakse, et juriidilise isiku vastutust ei piira kriminaalmenetlus füüsilise isiku suhtes, kes on lõikes 1 viidatud kuritegude toimepanija või neile kaasaitaja.

V PEATÜKK – JURISDIKTSIOON, KRIMINAALMENETLUS JA RAKENDUSMEETMED

Artikkel 19 – Jurisdiktsioon

153. See artikkel sätestab erinevad nõuded, mille kohaselt konventsiooniosalised peavad kehtestama jurisdiktsiooni konventsioonis käsitletud õigusrikkumiste üle.

154. Lõike 1 punkt a põhineb territoriaalsuse põhimõttel. Konventsiooniosaline on kohustatud kehtestama jurisdiktsiooni konventsioonis viidatud õigusrikkumiste suhtes, mis on pandud toime tema territooriumil.

155. Lõike 1 punktid b ja c põhinevad riigi personaalse jurisdiktsiooni põhimõttel, mis on rahvusvahelises õiguses hästi kehtestatud. See võimaldab konventsiooniosalisel panna oma jurisdiktsioon maksma õigusrikkumiste suhtes, mis on pandud toime tema lipu all sõitvate laevade pardal või konventsiooniosalise riigis registreeritud õhusõidukites. Selle jurisdiktsiooni aluse kohaldamist on mõeldud eeskätt siis, kui laev või õhusõiduk asub merel või õhus, mis ei ole ühegi riigi jurisdiktsioonis (näiteks avamerel). Kui õigusrikkumine pannakse siiski toime ühe riigi lipu all sõitva laeva pardal, kuid teise riigi territoriaalvetes, võib viimane kasutada oma territoriaalset jurisdiktsiooni.

156. Lõike 1 punkti d esimene osa põhineb kodakondsuse põhimõttel. Kodakondsuse teooriat rakendavad kõige sagemini tsiviilõigusliku tavaga riigid. Selle kohaselt on riigi kodanikud kohustatud järgima riigi seadusi ka siis, kui nad on väljaspool riigi territooriumit. Selle sätte kohaselt on konventsiooniosaline kohustatud olema suuteline andma oma kodanikku kohtu alla, kui viimane paneb toime õigusrikkumise välisriigis. Lõike 1 punkti d teist osa kohaldatakse inimestele, kelle alaline elukoht on konventsiooniosalise territooriumil. Selles nähakse ette, et konventsiooniosalised kehtestavad jurisdiktsiooni tegude uurimiseks, mis on pandud toime välisriigis isikute poolt, kelle alaline elukoht on nende territooriumil. Seega kohaldatakse seda juhul, kui välisriigi sportlasel on alaline elukoht ühes riigis ja ta paneb toime kuriteo teises riigis toimuvate võistluste ajal.

157. Lõikes 2 viidatakse konventsiooniosaliste võimalusele teha reservatsioone lõike 1 punktis d kehtestatud jurisdiktsiooni käsitletavate normide suhtes.

158. Lõige 3 puudutab *aut dedere aut judicare* põhimõtet (välja anda või ise vastutusele võtta). Selle lõike alusel kehtestatud jurisdiktsioon on vajalik tagamaks, et konventsiooniosaline, kes keeldub kodanikku välja andmast, saaks ise õiguslikult viia läbi uurimise ja menetluse riigisisest, kui seda nõuab konventsiooniosaline, kes on taotlenud väljaandmist asjakohaste rahvusvaheliste õigusaktide kohaselt.

159. Arvestades, et sporditulemustega manipuleerimine muutub olemuselt üha rahvusvahelisemaks, tuleb mõnikord ette, et osade või kõigi konventsiooniga kehtestatud õigusrikkumises osalejate üle omab jurisdiktsiooni rohkem kui üks konventsiooniosaline. Selleks, et vältida menetluste dubleerimist ja hõlbustada menetluse tõhusust või õiglust, on asjaga seotud konventsiooniosalised kohustatud lõike 4 alusel konsulteerima, et määrata kohtu alla andmise eesmärgil kindlaks kõige sobivam jurisdiktsioon. Mõnel juhul on neile kõige efektiivsem valida kohtu alla andmiseks üks jurisdiktsioon; mõnel juhul võib olla parim lahendus see, et üks riik annab kohtu alla osad väidetavad toimepanijad, samas kui üks või mitu teist riiki annavad kohtu alla teised. Mõlemad võimalused on selle lõikega lubatud. Viimasena ei ole konsulteerimise kohustus absoluutne; konsulteerimine peab toimuma „vajaduse korral“. Seega näiteks, kui üks konventsiooniosaline teab, et konsulteerimine ei ole vajalik (ta on saanud näiteks kinnituse, et teine konventsiooniosaline ei kavatse meetmeid võtta), või kui konventsiooniosaline on seisukohal, et konsulteerimine võib kahjustada tema uurimist või menetlust, võib ta konsulteerimist edasi lükata või sellest keelduda.

160. Artikli lõige 5 võimaldab konventsiooniosalistel kehtestada muud liiki kriminaal-, tsiviil- ja haldusjurisdiktsiooni vastavalt riigisisesele õigusele. Seega kehtestavad mõned riigid laiaulatusliku territoriaalse ja personaalse jurisdiktsiooni. Tõhususe põhimõte võimaldab näiteks riigil omada pädevust õigusrikkumise suhtes, mis on pandud toime välisriigis välismaalase poolt, kuid üksnes siis, kui sellel õigusrikkumisel on mõjud/tagajärjed riigi territooriumil.

Artikkel 20 – Meetmed elektroonilist tõendusmaterjali kogumiseks

161. Spordivõistlustega manipuleerimisega seotud õigusrikkumised võivad olla seotud info- ja sidetehnoloogia kasutamisega, aga ka tegude toimepanemisega, mida käsitletakse kohaldatava seaduse kohaselt küberkuritegevuse vastases võitluses kehtivate normide rikkumisena. Nende hulka võivad kuuluda näiteks teabe ebaseaduslik hõivamine, mille eesmärk on šantaaž, arvutipõhine võltsimine, mille eesmärk on spordivõistluste või seotud spordikihlvedude andmete avaldamise muutmine, ebaseaduslik süsteemi vahelesegamine, mille eesmärk on kihlveotehingu tühistamine, kui tulemustega manipuleerimine nurjub.

162. Lisaks saab info- ja sidetehnoloogiat kasutada õigusrikkumise toimepanemiseks, näiteks juhiste edastamiseks kaasosalisele, et hirmutada võistluse sidusrühma või teha panust.

163. Lõpuks, isegi kui arvutisüsteeme ei kasutata otseselt õigusrikkumise toimepanemiseks, salvestavad need andmeid, mis võivad olla olulised asjaolude tuvastamisel: selgitamatu kihlveokvootide varieerumine, ebatavalised tehingud samas piirkonnas asuvate klientide poolt või andmed teatavate spordivõistluste tulemuste ebaõige edastamise kohta võivad osutada kasulikeks juhtlõngadeks spordivõistlustega manipuleerimise uurimisel.

164. Artikli 20 eesmärk on anda pädevatele riigisisestele asutustele artiklites 15–17 osutatud kuritegude uurimisel muu hulgas võimalus korraldada salvestatud arvutiandmete säilitamise soodustamine, edastatud andmete säilitamise soodustamine ja avalikustamine, andmete esitamine, läbiotsimine ja salvestatud arvutiandmete arestimine, reaajas edastatavate andmete kogumine ja sisuandmete pealtkuulamine. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas asjakohaste riigisiseste ja rahvusvaheliste isikuandmete kaitse seaduste ja normidega, nagu on sätestatud konventsiooni artiklis 14.

165. Edastatud arvutiandmete säilitamise soodustamine ning edastatud andmete säilitamise soodustamine ja osaline avalikustamine viitavad üksnes andmete säilitamisele, mitte andmete hoidmisele. See ei tee kohustuslikuks kogumist ja hoidmist kõikide (ega ka mitte osade) andmete osas, mida teenuse osutaja või muu üksus oma tegevuse käigus kogub. Säilitamise meetmeid kohaldatakse arvutiandmetele, mis „on salvetatud arvutisüsteemi abil“, mis eeldab, et need andmed on juba olemas, et need on juba kogutud ja salvetatud. Seda ei kohaldata reaajas edastatavate andmete kogumisele ja hoidmisele ega ka reaajas sideseansi sisule juurdepääsule. Artikkel 20 ei too kaasa kohustust tagada, et reaajas edastatavate andmete kogumine või sisuandmete pealtkuulamine on riigisisese õiguse kohaselt kohaldatavad meetmed konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste uurimisel.

166. Järgmised määratlused, mis tulenevad arvutikuritegevusvastase konventsiooni (2001, [ETS 185](#), edaspidi *konventsioon 185*) artiklitest 16, 17, 19, 20 ja 21, võivad olla abiks järgmiste mõistete tõlgendamisel. Need konkreetset uurimismeetmed on esitatud siin siiski näidetena ning artikkel 20 ei kehtesta kohustust neid kõiki rakendada.

167. Salvestatud arvutiandmete säilitamise soodustamisena mõistetakse meetmete kogumit, mis võimaldab pädevatel asutustel korraldada või saavutada edastatavate andmete ja muude arvutiandmete säilitamise soodustamine, kui on alust arvata, et arvutiandmed on kadumamineku või muutmise suhtes kaitsetud. Kui konventsiooniosaline teeb sel eesmärgil isikule korralduse säilitada salvestatud arvutiandmeid selle isiku valduses või järelevalve all, võtab ta seadusandlikke ja muid meetmeid ning kohustab nimetatud isikut säilitama andmete terviklikkust nii pika aja jooksul kui vajalik, kuid mitte kauem kui 90 päeva, et võimaldada pädeval asutusel taotleda andmete avalikustamist. Konventsiooniosaline võib otsustada, et korda hiljem muudetakse. Seda menetlust saab kombineerida meetmetega, millega kohustatakse arvutiandmete hooldajat või teist isikut, kes andmeid säilitab, järgima asjakohases korras ettenähtud ülesandeid täites konfidentsiaalsusnõuet konventsiooniosalise seaduses ettenähtud tähtaja jooksul.

168. Edastatavate andmete säilitamise soodustamisena ja andmete osalise avalikustamisena mõistetakse kõiki võetud meetmeid, et tagada edastatava andmete säilitamise soodustamine olenemata sellest, mitu teenuse osutajat on need edastanud, samuti meetmeid, et tagada küllaldase hulga edastatavate andmete kiire avalikustamine konventsiooniosalise pädevale asutusele või selle asutuse määratud isikule, et võimaldada konventsiooniosalisel kindlaks määrata teenuse osutajad ja andmete edastamise tee.

169. Andmete esitamisenä mõistetakse kõiki meetmeid, mis võimaldavad pädevatel asutustel anda tema territooriumil asuvale isikule korraldust esitada tema valduses või tema järelevalve all olevad arvutiandmed, mis on salvestatud arvutisüsteemis või andmekandjal, samuti anda tema territooriumil asuvale teenuse osutajale korraldust esitada tema valduses või tema järelevalve all olev tellijateave, mis on saadud nimetatud teenuseid osutades.

170. Läbiotsimise ja salvestatud arvutiandmete arestimisena mõistetakse kõiki meetmeid, millega võimaldatakse pädevatel asutustel korraldada otsing, et saada juurdepääs arvutisüsteemile või selle osale ning selles salvestatud andmetele, samuti andmekandjale, milles arvutiandmed eeldatavasti on salvestatud.

171. See mõiste võib samuti hõlmata meetmeid, millega garanteeritakse, et kui konventsiooniosalise pädev asutus otsib arvutisüsteemi ja saab juurepääsu sellele või selle

osale ning kui tal on alust arvata, et otsitavad andmed on salvestatud konventsiooniosalise territooriumil asuvas teises arvutisüsteemis või selle osas ning on põhisüsteemist või selle kaudu seaduslikul viisil kättesaadavad, saaks pädev asutus viivitamata laiendada otsinguid ja saaks juurdepääsu teisele süsteemile.

172. Lisaks võib see mõiste hõlmata kõiki võetud meetmeid, millega volitatakse pädevaid asutusi arestima ja turvama andmeid (mis on saadud eespool kirjeldatud meetmete abil), sealhulgas volitust:

- a. arestida arvutisüsteemi või selle osa või andmekandjat või tagada selle säilimine;
- b. teha arvutiandmete koopiat ja säilitada seda;
- c. säilitada andmete terviklikkust;
- d. muuta andmed ligipääsmatuks või kõrvaldada arvutisüsteemist need, millele on juurdepääs.

173. Lõpuks võib mõiste hõlmata ka kõiki vajalikke meetmeid, millega volitatakse pädevaid asutusi andma arvutisüsteemi toimimiseks või arvutiandmete kaitseks võetud meetmete kohta teavet valdavale isikule korraldust anda vajalikku teavet, mis võimaldab võtta eespool viidatud meetmeid.

174. Arvutiandmete kogumisenä reaalajas mõistetakse kõiki meetmeid, millega volitatakse pädevaid asutusi:

- a. koguma ja tehnikavahendeid kasutades registreerima andmeid konventsiooniosalise territooriumil ja
- b. kohustama teenuse osutajat tema tehniliste võimaluste piires:
 - i. koguma ja tehnikavahendeid kasutades registreerima andmeid konventsiooniosalise territooriumil; või
 - ii. aitama pädevaid asutusi ja tegema nendega koostööd muul viisil.

175. See mõiste võib tähendada ka seda, et kui konventsiooniosaline ei saa oma riigi õiguspõhimõtete tõttu võtta eespool punktis a nimetatud meetmeid, võib ta kindlate edastatavate andmete kogumiseks ja registreerimiseks reaalajas võtta seadusandlikke ja muid meetmeid.

176. See võib samuti hõlmata meetmeid, mis võimaldavad kohustada teenuse osutajat järgima selles artiklis nimetatud volituse täitmisega seotud teabe konfidentsiaalsuse nõuet.

177. Sisuandmete pealtkuulamisena mõistetakse kõiki meetmeid, millega volitatakse pädevaid asutusi oma riigi seadusega reguleeritavate raskete õigusrikkumiste suhtes:

- a. koguma ja tehnikavahendeid kasutades registreerima andmeid konventsiooniosalise territooriumil, ja
- b. kohustama teenuse osutajat tema tehniliste võimaluste piires:

i. koguma ja tehnikavahendeid kasutades registreerima andmeid konventsiooniosalise territooriumil, või

ii. aitama pädevaid asutusi ja tegema nendega koostööd muul viisil.

178. See mõiste võib tähendada ka seda, et kui konventsiooniosaline ei saa oma riigi õiguspõhimõtete tõttu võtta eespool punktis a nimetatud meetmeid, võib ta kindlate sisuandmete kogumiseks ja registreerimiseks reaalselt võtta seadusandlikke ja muid meetmeid.

179. Lõpuks võib see mõiste hõlmata samuti meetmeid, mis võimaldavad konventsiooniosalisel kohustada teenuse osutajat järgima selles artiklis nimetatud volituse täitmisega seotud teabe konfidentsiaalsuse nõuet.

Artikkel 21 – Kaitsemeetmed

180. Selles artiklis tehakse ettepanek, et konventsiooniosalised tagaksid menetluse käigus kaitse isikutele, kellel on teavet konventsioonis osutatud võimalike õigusrikkumiste kohta, ja tunnistajatele. Need üldised kaitsemeetmed kehtivad menetluse kõigis etappides, nii uurimise etapis (olenemata sellest, kas uurimist viib läbi politsei- või kohtuasutus) kui ka kohtumenetluse ajal.

181. Kaitsemeetmed on vajalikud iseäranis siis, kui tuleb kaitsta isikuid, kellega on üritanud kontakteeruda või keda on survestanud kuritegelikud organisatsioonid. On tõsi, et paljud manipulatsiooni juhtumid võivad olla seotud ähvarduste, sunni või šantaažiga võistluste sidusrühmade või nende tugipersonali suhtes.

182. Spordivõistlustega manipuleerimise vastases võitluses võivad tunnistajateks või teabeallikateks olla eri liiki inimesed. Nende tunnistused, ütlused või teabevahetus kujutavad endast siiski reaalselt riski ja seetõttu võib kaalul olla nende ohutus. Neile tõhusa kaitse tagamise eesmärgiks on ka suurendada nende valmisolekut anda tunnistusi.

183. Euroopa Nõukogu tegeles põhjalikult tunnistajate ja kohtuasutustega koostööd tegevate isikute kaitsmise küsimusega 10. septembril 1997 vastu võetud liikmesriikidele adresseeritud ministrite komitee soovitusel R(97)13 tunnistajate hirmutamise ja kaitseõiguste kohta. Soovitusel kehtestatakse rida põhimõtteid, mis on juhendamiseks riigisisese õiguse väljatöötamisel tunnistajate hirmutamise kohta, mida saab kasutada kriminaalmenetluse seadustikus või kohtuvälise kaitse meetmetena. Soovitusel pakutakse liikmesriikidele nimekirja meetmetest, mis võiksid aidata tõhusalt kaitsta nii tunnistajate kui ka kriminaalkohtusüsteemi huve, tagades kaitsele asjakohased võimalused oma õiguste kasutamiseks kriminaalmenetluses.

184. Koostamise käigus ja iseäranis soovitusel R(97)13 arvestades leiti, et sõnastus „isikutele, kes annavad heas usus ja mõistlikel alustel informatsiooni konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste kohta või teevad muul viisil koostööd uurimisasutuste või prokuratuuriga“ viitab konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumistes süüdistatavale või süüdimõistetud isikule, kes on nõus tegema koostööd kriminaalkohtuasutustega, iseäranis andes informatsiooni õigusrikkumiste kohta, millest ta on osa võtnud, nii et õigusrikkumisi saaks uurida ja süüdi mõista.

185. Sõna „tunnistaja“ viitab isikule, kes omab kriminaalmenetluses olulist teavet konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste kohta, ja see hõlmab rikkumisest teatajaid ja informaatoreid.

186. Nii otsene kui ka kaudne tunnistajate hirmutamine võib leida aset eri vormides, kuid selle eesmärk on peaaegu alati hävitada või diskrediteerida kostjatele osutavaid tõendeid, nii et kostjad tuleb õigeks mõista.

187. Artiklis 21 osutatud kaitsemeetmetest kasusaajad on illustratiivsed. Artiklis kasutatud väljend „tõhus kaitse“ osutab vajadusele kohandada kaitse tase vastavalt ohtudele, mis varitsevad kohtuasutustega koostöö tegijaid, tunnistajaid, informaatoreid ja vajaduse korral nende pereliikmeid. Nõutavate meetmete tuvastamisel tuleb lähtuda vastavat isikut ohustava riski hindamisest. Mõnedel juhtudel piisab preventiivsete tehniliste seadmete paigaldamisest, häireprotseduuri kehtestamisest, sissetulevate ja väljaminevate telefonikõnede salvestamisest või salastatud telefoninumbri, kaitstud auto numbrimärgi või hädakõnede jaoks mobiiltelefoni andmisest. Muudel juhtudel võib kaitsealune isik vajada ihukaitsjaid või äärmuslikes olukordades võivad osutada vajalikuks kaugeleulatuvad tunnistajakaitse meetmed, näiteks identiteedi, töökoha ja elukoha muutmine.

188. Selleks, et kaitsemeetmed oleksid tõhusad, tuleks astuda samme, et õigusrikkuja ei saaks neist teada. Seetõttu peavad konventsiooniosalised veenduma, et teave kaitsemeetmete kohta ei oleks kõrvalistele isikutele kättesaadav.

189. Kaitsemeetmeid tuleks rakendada üksnes asjaomaste isikute nõusolekul.

VI PEATÜKK – KARISTUSED JA MEETMED

190. Spordivõistlustega manipuleerimise ilmingutega võitlemine nõuab lisaks kaitsemeetmete väljatöötamisele ka tõhusa karistuste süsteemi sisseseadmist.

191. Konventsiooniosalise õiguslikest põhimõtetest ja riigisisest õigusest lähtuvalt võib spordivõistlustega manipuleerimise eest olla ette nähtud kriminaal-, tsiviil- või haldusvastutus. Selline vastutus hõlmab ka spordiorganisatsiooni kehtestatavaid distsiplinaarkaristusi.

Artikkel 22 – Füüsiliste isikute kriminaalkaristused

192. Artikli 22 kohaselt kohustuvad konventsiooniosalised kehtestama vajalikud meetmed, tagamaks, et karistused artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste eest, eriti rahalised karistused, oleksid tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Füüsiliste isikute poolt toime pandud õigusrikkumiste puhul võivad vabadusekaotusega karistused tuua kaasa konventsiooniosalise riigisisese õiguse kohaselt väljaandmise.

193. Viide vabadusekaotusele, mis võib viia väljaandmisele, osutab sellele, et mõnedel juhtudel võib spordivõistlustega manipuleerimine olla riigisisese kriminaalõiguse kohaselt raske õigusrikkumine.

Artikkel 23 – Juriidiliste isikute karistused

194. Juriidilistele isikutele peaks samuti kehtima tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused, mis hõlmavad rahalisi karistusi, vajaduse korral aga ka muid meetmeid, näiteks ajutist või alalist äritegevuse keeldu, kohtuliku järelevalve alla võtmist ja sundlõpetamist.

195. Artikkel on üsna paindlik juriidilistele isikutele kohaldatavate karistuste laadi osas, et võtta arvesse riigisisese õiguse alusel rakendatavate karistuste mitmekesisust. Iseäranis ei sisalda see kohustust kohaldada karistusi kriminaalkorras.

Artikkel 24 – Haldussanktsioonid

196. Konventsiooniosalised võtavad oma riigisiseste õigusaktide kohaselt vajaduse korral vajalikke meetmeid, et karistada konventsioonis osutatud rikkumisi tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega haldusasutuste läbiviidavate menetluste järgselt, kui otsuse põhjal võib algatada menetluse pädevas kohtus. Lõike 2 kohaselt võib haldusmeetmete rakendamise usaldada reguleerivale asutusele või muule vastutavale asutusele või asutustele, lähtudes riigisisest õigusest. Selliste meetmete hulka võivad kuuluda karistatava ettevõtja loa tühistamine või veebilehele juurdepääsu tõkestamine.

Artikkel 25 – Arestimine ja konfiskeerimine

197. Kuritegevusest saadud või kuritegelike organisatsioonide poolt kasutatava vara arestimine ja konfiskeerimine on tõhus meede organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses. Artiklis 25 nõutakse, et konventsiooniosalised võimaldaksid konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste toimepanemiseks kasutatud kauba, dokumentide ja vahendite, samuti sellistest õigusrikkumistest saadud tulu arestimist ja konfiskeerimist.

198. Mõiste „arestimine“ on rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni määratluse kohaselt omandi üleandmisele, üleminekule, käsutamisele või ümberpaigutamisele ajutise keelu kohaldamine või ajutine valduse ülevõtmine kohtu või muu pädeva asutuse määruse alusel.

199. Mis puudutab mõistet „konfiskeerimine“, siis narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ebaseadusliku ringluse vastase Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni (1988) kohaselt hõlmab see vajaduse korral „ilmajäämist“ ja tähendab omandi äravõtmist kohtu või muu pädeva asutuse määruse alusel.

200. Mõistet „tulu“ on kasutatud Euroopa Nõukogu konventsiooni 141 tähenduses, milles lähtutakse rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni sõnastusest. Sellest tulenevalt peaks tulu määratlus olema võimalikult lai ja see peaks vajaduse korral hõlmama ka õigusrikkumiste objekte. Määratluse sõnastus ei välista, et hõlmatud on ka vara, mis võib olla võõrandatud kolmandatele isikutele, ning see hõlmab majanduslikku eelist, mis on otseselt või kaudselt saadud kuriteo toimepanemise tulemusena.

201. Märgime, et konfiskeerimisega seotud sätte rakendamine võib hõlmata spetsiifilisi kaitsemeetmeid isikute suhtes, kes ei ole kuritegude toimepanijad ega neile kaasaitajad ja kelle vara kasutati kuriteo toimepanemiseks nende teadmata.

VII PEATÜKK – RAHVUSVAHELINE ÕIGUSALANE JA MUU KOOSTÖÖ

Artikkel 26 – Meetmed, mille eesmärk on rahvusvaheline koostöö kriminaalasjades

202. Mis puudutab rahvusvahelist koostööd kriminaalasjades, siis Euroopa Nõukogul on juba olemas oluline normatiivne raamistik. Seega saab konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumiste osas läbiviidavate menetluste käigus tehtava õiguslase koostöö eesmärgil rakendada ka konventsiooni 24, konventsiooni 30, nende lisaprotokolle (1975, [ETS nr 86](#); 1978, [ETS nr 98](#); 1978, ETS nr 99; 2001, [ETS nr 182](#), 2010, [CETS nr 209](#)) ja konventsiooni 141, mis on alusdokumendid, mis on kohaldatavad arvukatele õigusrikkumistele.

203. See on põhjus, miks otsustati konventsiooni koostamise käigus mitte korrata konventsioonis eespool viidatud alusdokumentides leiduvaid sarnaseid sätteid. Seetõttu ei soovitud luua eraldi vastastikuse abistamise korda, mis asendaks muid kohaldatavaid õigusakte või lepinguid, võttes arvesse, et efektiivsem oleks üldiselt toetuda korrale, mis on kehtestatud olemasolevate kokkulepetega vastastikuse abistamise ja väljaandmise kohta. Sellest tulenevalt on sellesse peatükki lisatud vaid need sätted, mis täiendavad olemasolevaid konventsioone.

204. Pealegi võivad konventsiooni osalised kehtestada koostöö olemasolevate rahvusvaheliste õigusaktide alusel, võttes iseäranis aluseks eespool nimetatud Euroopa Nõukogu konventsioonid ning Euroopa Liidu liikmesriikide puhul Euroopa Liidu raames vastu võetud õigusaktid, eelkõige nõukogu 13. juuni 2002. a raamotsuse Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmise kohta. Konventsiooniosalised võivad koostöö kehtestamisel lähtuda samuti ühtsete või vastastikuste õigusaktide alusel kokku lepitud korrast.

205. Spordivõistlustega manipuleerimise puhul võib uurimine ja kohtu alla andmine nõuda mitme riigi koostööd. Manipuleerimise rahvusvahelises peegeldub kuritegelike võrgustike piiriülesuses, kahtlaste kihlvedude registreerimises eri jurisdiktsioonides asuvate spordikihlvedude korraldajate poolt ning rahvusvaheliste spordivõistluste ja riigisiseste võistluste tulemustega manipuleerimises mitmes riigis samaaegselt.

206. Seetõttu nõutakse artiklis 26 konventsiooniosaliste vahelist koostööd rahvusvahelise õiguse kohaselt konventsiooni artiklites 15–17 osutatud kuritegude uurimise, kohtu alla andmise ja kohtumenetluse, sealhulgas arestimise ja konfiskeerimise (lõige 1) eesmärgil. Seda koostööd kohaldatakse ka väljaandmisele ja vastastikusele õigusabile (lõige 2).

207. Lisaks on artiklis 26 sätestatud, et rahvusvahelise koostöö puhul, kui loetakse nõutavaks teo mõlemapoolselt õigusrikkumiseks tunnistamist, siis seda eeldatakse, isegi kui taotluse saanud konventsiooniosalise seaduste kohaselt kuulub õigusrikkumine erinevasse kategooriasse või kasutatakse õigusrikkumise kohta taotluse esitanud konventsiooniosalisega võrreldes erinevat terminoloogiat, tingimusel, et õigusrikkumise aluseks olev käitumine, mille suhtes vastastikust abi või väljaandmist taotletakse, on mõlema konventsiooniosalise seaduste alusel õigusrikkumine (lõige 3).

208. Samuti kui konventsiooniosaline, kes seab väljaandmise või vastastikuse abi kriminaalasjades lepingu olemasolust sõltuvusse, saab vastava taotluse konventsiooniosaliselt, kellega ta ei ole sellist lepingut sõlminud, võib ta käsitleda, tegutsedes täielikus vastavuses oma kohustustega rahvusvahelise õiguse ja oma riigisisese õigusega sätestatud tingimuste alusel, käesolevat konventsiooni õigusliku alusena

väljaandmisele või vastastikuse õigusabi andmisele kriminaalasjades seoses käesoleva konventsiooni artiklites 15–17 osutatud õigusrikkumistega.

Artikkel 27 – Muud ennetavad rahvusvahelise koostöö meetmed

209. Konventsiooniosalised peaksid vajaduse korral püüdma kaasata spordivõistlustega manipuleerimise ennetamise ja selle vastu võitlemise kolmandatele riikidele antavate abiprogrammide väljatöötamisse.

Artikkel 28 – Rahvusvaheline koostöö rahvusvaheliste spordiorganisatsioonidega

210. Artikli 28 kohaselt arendavad konventsiooniosalised oma riigisisese õiguse kohaselt rahvusvaheliste spordiorganisatsioonidega koostööd spordivõistlustega manipuleerimisega võitlemisel.

211. Vastav koostöö võib olla seotud konventsiooni eri aspektidega: ennetamise, sidusrühmade teadlikkuse tõstmise, avastamise või teabevahetusega.

VIII PEATÜKK – RAKENDAMINE

212. Konventsiooni VIII peatükk sisaldab sätteid, mille eesmärk on tagada konventsiooniosaliste poolt konventsiooni tõhus rakendamine. Konventsiooni koostamise käigus peeti oluliseks usaldusväärse ja õiguspärase järelevalvemehhanismi olemasolu. Järelevalve põhineb eeskätt konventsiooni rakenduskomiteel, mis on konventsiooniosaliste esindajatest koosnev organ, mis vastutab konventsiooniga seotud järelevalve ülesannete eest.

Artikkel 29 – Informatsiooni andmine

213. Selle artikli eesmärk ei ole eelkõige kontrollida konventsiooni kohaldamise tõhusust, vaid vahetada peasekretariaadi kaudu teavet ja kogemusi konventsiooniosaliste ja vaatlejate vahel. Konventsiooni rakenduskomitee võib täpsustada teabe liigi ning teabe kogumise sageduse ja meetodika.

Artikkel 30 – Konventsiooni rakenduskomitee

214. Artikli 30 kohaselt nimetab konventsiooniosaline komiteesse esindaja või esindajad; ja ta võib vabalt määrata spordi, kihlvedude reguleerimise ja/või korrakaitse (politsei, kohtud) eest vastutavate riigiasutuste esindajaid. Konventsiooniosalisel on üks hääl.

215. Sarnaselt muudele järelevalvemehhanismidele (nt meditsiinitoodete võltsimise ja sarnaste rahvatervist ohustavate kuritegude konventsiooni (2011, [CETS nr 211](#)) rakendamise eest vastutav konventsiooniosaliste komitee) on artikli 30 lõikes 3 sätestatud, et konventsiooni rakenduskomitee võib ühehäälselt otsusega kutsuda oma kohtumistel osalema vaatleja, kes esindab konventsiooni suhtes kolmandat riiki, rahvusvahelist organisatsiooni või organit. See on komitee oluline omadus. See võimaldab komiteel saada vajaduse korral kasu nende organisatsioonide täiendavatest ekspertteadmistest ja kogemusest, kes juba tegelevad spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitlusega või muu asjakohase tegevusega. Vastavalt sellele võib konventsiooni rakenduskomitee pidada vajalikuks selliste organite kaasamist nagu korruptsioonivastaste riikide rühm (GRECO) või

Euroopa Kriminaalajanduse Komitee (EKAK), kes võivad toetada positiivselt konventsiooni järelevalvet.

216. Konventsiooni rakenduskomitee esimene istung peetakse Euroopa Nõukogu peasekretäri kutsel, ühe aasta jooksul konventsiooni jõustumisest. Seejärel tuleb komitee kokku, kui seda taotleb vähemalt üks kolmandik konventsiooniosalistest või peasekretär.

217. Komitee koostab ja võtab vastu oma protseduurireeglid (konsensuse alusel). Komiteed abistab tema ülesannete täitmisel Euroopa Nõukogu sekretariaat.

Artikkel 31 – Konventsiooni rakenduskomitee ülesanded

218. Konventsiooni järelevalve raamistiku kontekstis vastutab konventsiooni rakenduskomitee konventsiooni rakendamise järelevalve eest ja täidab seega mitmeid ülesandeid, mis on täpsustatud artiklis 31.

219. Konventsiooni rakenduskomitee võtab vastu ja muudab artikli 3 lõikes 2 osutatud spordiorganisatsioonide nimekirja, tagades samas, et see avaldatakse asjakohasel viisil. Spordivõistluse (artikli 3 lõige 1) ja spordiorganisatsiooni (artikli 3 lõige 2) mõisted osutavad nimekirjale, mille vastuvõtmine ja avaldamine on konventsiooni rakendamiseks oluline. Spordiorganisatsioonide nimekiri avaldatakse peamiselt spordi laiendatud osalislepingu organisatsiooni (EPAS) veebilehel.

220. Komitee võib ühtlasi anda konventsiooniosalistele soovitusi, eelkõige seoses rahvusvahelise koostööga. Kui see on vajalik, koostatakse need soovituselised koostööd Euroopa Nõukogu teiste asjaomaste organitega, kes koostavad soovitusi nendes küsimustes (nt [GRECO](#)).

221. Pärast eelnevaid konsultatsioone spordiorganisatsioonide ja spordikihlvedude korraldajate esindajatega võib konventsiooni rakenduskomitee anda vajaduse korral konventsiooniosalistele soovitusi tingimuste kohta, mida spordiorganisatsioonid ja spordikihlvedude korraldajad peavad täitma, et saada kasu konventsiooni artikli 12 lõikes 1 osutatud teabevahetusest, samuti muude viiside kohta, mille eesmärk on tõhustada operatiivset koostööd asjakohaste riigiasutuste, spordiorganisatsioonide ja kihlvedude korraldajate vahel, nagu käesolevas konventsioonis on märgitud. Nende hulka võivad kuuluda näiteks konventsiooni artikli 9 lõike 1 punktis b nimetatud spordikihlvedude pakkumise piiramisega seotud kriteeriumid, tavatute spordikihlvedude määratlemine (näiteks vastuolus kõnealuse turu tavaliste või eeldatavate muustritega) või kahtlaste spordikihlvedude määratlemine (näiteks usaldusväärset ja üksteist toetavad tõendid).

222. Komitee võib samuti hoida asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone ja üldsust kursis konventsiooni raames ettevõetud tegevustega ja koostab arvamusi ministrite komiteele Euroopa Nõukogu mitteliikmesriikide taotluste kohta, milles soovitakse ministrite komiteesse kutsumist konventsiooni allkirjastamiseks.

223. Komitee võib oma ülesannete täitmiseks korraldada ekspertide kokkusaamisi. Konventsiooni rakenduskomitee korraldab konventsiooniosaliste visiite asjaomase konventsiooniosalise eelneval nõusolekul.

224. Siin on kavatsuseks kasutada „vastastikuse hindamise“ mehhanismi, mis on teiste riikide poolt ühe riigi täitmise või tavade ülevaatamine konkreetses valdkonnas, näiteks visiitide või ärakuulamiste vormis. Selle tegevuse eesmärk on aidata vaatlusalusel riigi parandada poliitika väljatöötamist, võtta vastu häid tavaid ja täita kehtestatud standardeid ja põhimõtteid (OECD määratlus).

IX PEATÜKK – LÕPPSÄTTED

225. Kui mitte arvestada mõnda erandit, põhinevad artiklid 32–41 suuresti Euroopa Nõukogu siseselt sõlmitud konventsioonide ja kokkulepete näidislõppsätetel, mille ministrite komitee kinnitas esindajate 315. kohtumisel 1980. aasta veebruaris.

Artikkel 32 – Allakirjutamine ja jõustumine

226. Konventsioon on avatud allakirjutamiseks Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, muudele Euroopa kultuurikonventsiooni osalisriikidele, Euroopa Liidule ning selle väljatöötamisel osalenud⁴ või Euroopa Nõukogu vaateleja staatuses mitteliikmesriikidele.

227. Arvestades spordivõistlustega manipuleerimise riski rahvusvahelisust ja vajadust võidelda selle ohuga Euroopa piiridest laiemalt, võimaldab see säte kohaldada konventsiooni laiemalt.

228. Konventsioon jõustub selle kuu esimesel päeval, mis järgneb kolme kuu möödumisele kuupäevast, mil viis allakirjutajat, sealhulgas vähemalt kolm Euroopa Nõukogu liikmesriiki, on väljendanud oma nõusolekut konventsiooniga ühineda. Konventsiooni jõustumiseks nõutavate ratifitseerimiste ja heakskiitmiste arv ei ole väga suur, et konventsiooni jõustumine ei viibiks tarbetult, kuid sellegipoolest peegeldab see usku, et spordivõistlustega manipuleerimise suure väljakutsega edukalt tegelema hakkamiseks on vajalik teatav minimaalne arv konventsiooniosalisi.

229. Artikkel võimaldab konventsiooni allkirjastada muul Euroopa Nõukogu mitteliikmesriigil, kes ei ole osalenud konventsiooni väljatöötamises. Otsus kutsuda mitteliikmesriik konventsioonile alla kirjutama tehakse ministrite nõukogu poolt Euroopa Nõukogu põhikirja artikli 20 punktis d ettenähtud hälteenamusega ja ühehäälselt ministrite komitees esindatud osalisriikide esindajate poolt pärast konsulteerimist konventsiooni rakenduskomiteega, kui see on moodustatud.

Artikkel 33 – Konventsiooni mõju ja seos teiste rahvusvaheliste dokumentidega

230. 1969. a rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni kohaselt on artikli 33 eesmärgiks tagada, et konventsioon saaks eksisteerida harmooniliselt koos teiste lepingutega, mis käsitlevad samuti konventsiooniga hõlmatud küsimusi. Eelkõige täiendab konventsioon konventsiooni 24, konventsiooni 30, konventsiooni 141 ja konventsiooni 198 sätteid.

231. Konventsiooniosalised võivad sõlmida muid kahe- või mitmepoolseid kokkuleppeid, et täiendada või karmistada konventsiooni kohaldamist. Kui konventsiooniosalised loovad selliseid muid dokumente, teevad nad seda sellisel viisil, mis ei ole vastuolus konventsiooni eesmärkide ja põhimõtetega.

232. Eelkõige ei muuda konventsioon konventsiooniosaliste õigusi ega kohustusi, mis tulenevad varem sõlmitud muudest dopinguvastase võitlusega seotud lepingutest, mis on kooskõlas käesoleva konventsiooni teema ja eesmärgiga.

Artikkel 34 – Tingimused ja kaitseklauslid

233. Artikliga 34 tagatakse eelkõige, et konventsiooni raames võetavate meetmete suhtes kehtivad tingimused ja kaitseklauslid, mis on sätestatud riigisisese õigusega ja rahvusvahelise õigusega, eelkõige konventsiooniga 5 ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga (1966) ning muude kohaldatavate inimõigusi käsitlevate rahvusvaheliste dokumentidega, kusjuures vastavad tingimused ja kaitseklauslid sisaldavad proportsionaalsuse põhimõtet.

234. Vastavad tingimused ja kaitseklauslid hõlmavad, kui see on asjakohane, pidades silmas asjakohase volituse või menetluse laadi, muu hulgas kohtulikku või muud sõltumatut järelevalvet, taotlemist põhjendavaid aluseid ning sellise volituse või korra ulatust ja kestust.

Artikkel 35 – Territoriaalne kohaldamine

235. Artikkel 35 on pühendatud konventsiooni territoriaalsele kohaldamisele. Konventsiooniosalised või Euroopa Liit võivad täpsustada territooriumi või territooriumid, mille suhtes konventsiooni kohaldatakse. Konventsiooniosaline võib Euroopa Nõukogu peasekretärile esitatava avaldusega laiendada konventsiooni kohaldamisala ka territooriumile, mille rahvusvaheliste suhete eest ta vastutab või mille nimel tal on õigus kohustusi võtta.

236. On täiesti arusaadav, et konventsiooniosalise poolt oma põhiterritooriumi osa konventsiooni kohaldamisalast välja jätmine oleks konventsiooni eesmärgiga vastuolus ning seetõttu ei olnud vajalik seda konventsioonis eraldi välja tuua. See säte puudutab üksnes eristaatusega territooriumeid, näiteks ülemereterritooriumeid.

Artikkel 36 – Föderaalklausel

237. Konventsioon sisaldab föderaalklauslit, mille kohaselt föderaalne riik võib jätta endale õiguse kohaldada konventsiooni II, IV, V ja VI peatüki sätteid kooskõlas tema keskvalitsuse ja osariikide või muude samalaadsete territoriaalsete üksuste vahelisi suhteid reguleerivate põhimõtetega, tingimusel et tal on siiski võimalik võtta kohustusi teha koostööd III ja VII peatüki alusel. Käesolev säte ei kahjusta konventsiooni tõhusat kohaldamist. Lisaks on konventsiooniosaliste kohustus teavitada osariike neist sätetest ja julgustada neid võtma asjakohaseid meetmeid sätete jõustamiseks.

Artikkel 37 – Reservatsioonid

238. Artiklis 37 täpsustatakse, et konventsiooniosalised võivad kasutada artikli 19 lõikes 2 ja artikli 36 lõikes 2 sätestatud reservatsioone üksnes siis, kui nad kiidavad konventsiooni heaks. Seejärel võivad nad reservatsiooni tagasi võtta niipea kui võimalik, ning nad võivad saada Euroopa Nõukogu peasekretärilt taotlusi vastava(te) reservatsiooni(de) tagasivõtmise võimaluse kohta.

Artikkel 38 – Muudatused

239. Artikli 38 kohaselt võib konventsiooni artiklite muudatuste kohta teha ettepanekuid konventsiooniosaline, konventsiooni rakenduskomitee või Euroopa Nõukogu ministrite komitee. Need muudatusettepanekud edastatakse seejärel kõigile Euroopa Nõukogu liikmesriikidele, allakirjutanutele, konventsiooniosalistele, konventsiooni väljatöötamises osalenud või Euroopa Nõukogus vaateleja staatust omavatele kolmandatele riikidele, Euroopa Liidule ja konventsiooniga ühinema kutsutud riikidele. Konventsiooni rakenduskomitee esitab ministrite komiteele oma arvamuse muudatusettepaneku kohta.

240. Ministrite komitee arutab muudatusettepanekut ja konventsiooni rakenduskomitee esitatud arvamust ja võib võtta muudatuse vastu Euroopa Nõukogu põhikirja artikli 20 punktis d sätestatud hääلteenamusega.

Punkt 39 – Vaidluste lahendamine

241. Artikkel 39 sätestab, et konventsiooni kohaldamisel konventsiooniosaliste vahel tekkiva vaidluse korral püüavad nad lahendada selle rahumeelsel viisil ning et Euroopa Nõukogu ministrite komitee võib kehtestada vaidluste lahendamise korra, mida kohaldatakse vaidluse osapoolte nõusoleku korral.

242. Artiklis 39 nõutakse ühtlasi konventsiooni rakenduskomitee ja Euroopa Nõukogu teiste asjaomaste organite teavitamist raskustest konventsiooni tõlgendamisel ja kohaldamisel.

Artikkel 40 – Denonsseerimine

243. Rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsiooni (1969) kohaselt sätestatakse artiklis 40 konventsiooniosalise võimalus konventsiooni denonsseerida.

Artikkel 41 – Teavitamine

244. Artiklis 41 on loetletud teated, mida Euroopa Nõukogu peasekretär peab konventsiooni hoidjana esitama, ning on määratletud nende teadete saajad (riigid ja Euroopa Liit).

Märkused

(1) Vt nt: P. Boniface, S. Lacarrière, P. Verschuuren, „Sports betting and corruption: how to preserve the integrity of sport“, IRIS, 2012; „Interpol Integrity in Sport Weekly Media Recap“ Internetis veebilehel: <http://www.interpol.int/News-and-media/News> ; D. Hill, „The Fix: Soccer and Organized Crime“, McClelland & Stewart, 2008.

(2) Vt nt C. Kalb ja P. Verschuuren, „White Paper – Money laundering: the latest threat to sports betting?“, IRIS, 2013.

(3) Vt nt „Criminalization approaches to combat match-fixing and illegal/irregular betting: a global perspective. Comparative study on the applicability of criminal law provisions concerning match-fixing and illegal/irregular betting“, IOC / UNODC, Lausanne / Viin, juuli 2013, lk 276 jj.

(4) Austraalia, Iisrael, Jaapan, Kanada, Maroko, Uus-Meremaa, Valgevene.